

Levevilkår for personer, der sælger sex

Afrapportering fra Arbejdsgruppen om levevilkår for personer, der sælger sex

Forord

Det blev med regeringsgrundlaget "Ansvar for Danmark" besluttet at nedsætte en arbejdsgruppe med fokus på levevilkår for personer, der sælger sex.

Arbejdsgruppen blev nedsat i maj 2025 og har haft til opgave at gennemføre en afdækning af levevilkårene for personer, der sælger sex, og afrapportere til social- og boligministeren inden udgangen af 2025. Der har i alt været afholdt fem møder i arbejdsgruppen forud for, at den afgav sin endelige rapport i december 2025.

Arbejdsgruppens sammensætning

Arbejdsgruppen er bredt sammensat af udvalgte centrale aktører med indgående kendskab til feltet, og som samtidig repræsenterer de forskellige holdninger og perspektiver, der præger området.

Arbejdsgruppen har bestået af repræsentanter fra Reden (KFUK's Sociale Arbejde), Reden International (KFUK's Sociale Arbejde), AmiAmi, Sexarbejdernes Interesseorganisation, VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, Stenbroens Jurister, Gadejuristen, The Red Van, Rådet for Socialt Udsatte, Center for Seksuelt Misbrugte, Kvisten, Institut for Menneskerettigheder, Seksualpolitisk Forum og Sex og Samfund.

Derudover har en række af enkeltpersoner indgået i arbejdsgruppen, herunder Rud Ellegaard (tidligere gadebetjent på Vesterbro), Sine Plambech (seniorforsker ved Dansk Institut for Internationale Studier), Jeanett Bjønness (lektor ved Psykologisk Institut – Center for Rusmiddelforskning) samt oprindeligt Kristian Harlev (tidligere leder i specialpatruljen, Østjyllands Politi), som er udtrådt under arbejdet. Formand for arbejdsgruppen har været Theresa Dyrvig Henriksen, som er seniorforsker og souschef ved VIVE.

Økonomi

Arbejdsgruppens arbejde samt opfølgning har været udgiftsneutralt. Dermed er der ikke afsat særskilte midler til opfølgning af arbejdsgruppens arbejde samt tiltag, som arbejdsgruppen peger på som udviklingspotentialer på området.

Afrapportering

Denne rapport udgør arbejdsgruppens endelige afrapportering. Social- og Boligministeriet har betjent arbejdsgruppen og har skrevet for på afrapporteringen på baggrund af arbejdsgruppens tilkendegivelser og synspunkter. Afrapporteringen er herefter blevet konsolideret af arbejdsgruppen.

Indholdsfortegnelse

Levevilkår for personer, der sælger sex.....	1
Hovedkonklusioner.....	4
Afrapportering	12
1. Indledning	13
2. Baggrund	15
2.1 Omfang og udvikling.....	15
2.2 Social baggrund og motivation	17
2.3 Exit.....	21
3. Lovgivningsmæssige rammer og udfordringer	22
3.1 Kort skitsering af gældende lovgrundlag	22
3.2 Lovgivning i andre lande.....	24
3.3 Udfordringer med lovgivningen.....	25
3.4 Opsummering	30
4. Risikofaktorer, udsathed og sikkerhed.....	32
4.1 Fysiske og psykiske risici	32
4.2 Sociale risici.....	35
4.3 Samspil mellem risici og udsathedsfaktorer	37
4.4 Opsummering	39
5. Vilkår for udenlandske personer, der sælger sex	43
5.1 Migrationsforhold	43
5.2 Økonomiske vilkår	44
5.3 Arbejdsvilkår og organisering	45
5.4 Lovgivning og kontakt med myndigheder	45
5.5 Særligt for personer udsat for udnyttelse eller menneskehandel	47
5.6 Opsummering	49
6. Byttedating og forebyggelse med særligt fokus på ungemålgruppen	51
6.1 Transaktionel udveksling af seksuelle ydelser	51
6.2 Social baggrund og levevilkår blandt personer, der byttedater	53
6.3 Forebyggelse, rådgivning og opkvalificering af fagfolk.....	55
6.4 Opsummering	57
Litteraturliste.....	60
Bilag 1. Lovgivningsmæssige rammer for salg af seksuelle ydelser	68
1. Skitsering af gældende lovgrundlag	68

Hovedkonklusioner

Det blev med regeringsgrundlaget "Ansvar for Danmark" besluttet at nedsætte en arbejdsgruppe med fokus på levevilkårene for personer, der sælger sex. Arbejdsgruppens opdrag har været at belyse en række politisk udvalgte temaer, jf. boks 1, og denne rapport sammenfatter de væsentligste drøftelser fra gruppens møder suppleret med viden fra dansk og international forskning.

Boks 1

Uddrag fra arbejdsgruppens kommissorium

Formål med arbejdsgruppen

Arbejdsgruppen skal afdække området bredt set og afrapportere til social- og boligministeren ved udgangen af 4. kvartal i 2025. Arbejdsgruppens afrapportering skal tage form af en samlet afdækning af de temaer, der fremgår i kommissoriet.

Arbejdsgruppens opgave

Arbejdsgruppen vil få til opgave at belyse og drøfte følgende temaer og emner under hensyntagen til de geografiske forskelle, der kan præge området:

- Sikkerhed, herunder social- og sundhedsydelser for personer, der sælger sex
- Udfordringer med lovgivningen, herunder rufferiparagraffen i straffeloven, lejelovgivningen, m.v., særligt i forhold til at udnyttelse undgås, og at rettigheder og beskyttelse sikres.
- Vilkår for udenlandske personer, der sælger sex i Danmark, herunder sårbare personer og personer udsat for menneskehandel.
- Byttedating (også benævnt som sugardating eller gråzoneprostitution), herunder adfærd på digitale platforme og tilstedeværelse på uddannelsesinstitutioner.
- Forebyggelse bl.a. med fokus på ungemålgruppen samt exitstrategier (for personer, der ikke ønsker at sælge sex).
- Risikofaktorer for personer, der sælger sex, og personer, der har erfaring med byttedating, eksempelvis overgreb i barndommen og anbringelse.
- Personer, der sælger sex, møde med myndigheder i relation til vold, seksuelle overgreb, udnyttelse og menneskehandel.

Kilde: Kommissorium for arbejdsgruppen om levevilkårene for personer, der sælger sex.

Der er i opdraget til arbejdsgruppen ikke foretaget en afgrænsning af målgruppen, hvilket betyder, at arbejdsgruppens drøftelser primært har haft fokus på tværgående mønstre, udfordringer og behov blandt personer, der sælger seksuelle ydelser. I afrapporteringen af gruppens drøftelser anvendes

begrebet *sexsalg* eller *salg og bytte af seksuelle ydelser/sex* om situationer, hvor en person over 18 år sælger eller bytter en seksuel ydelse mod betaling eller anden modydelse, som aftales forud for ydelsen. Af strafferetlige og faglige grunde omfatter disse begreber ikke forhold, hvor personer under 18 år indgår, eller hvor der er tale om tvang, herunder menneskehandel. I de afsnit, hvor sådanne forhold beskrives særskilt, fremgår det tydeligt.

Rapporten indledes med et samlet overblik over hovedkonklusionerne på tværs af de tematiske drøftelser i arbejdsgruppen, *jf. boks 2*.

Boks 2

Oversigt over arbejdsgruppens hovedkonklusioner

- Sexsalg er ikke et entydigt fænomen.
- Risici forbundet med sexsalg forstærkes i kombination med social udsathed.
- Uklar lovgivning vanskeliggør beskyttelse og skaber forvirring om rettigheder.
- Mødet med myndigheder er præget af barrierer og usikkerhed.
- Udenlandske personer, der sælger sex, befinder sig ofte i særligt udsatte positioner.
- Personer under 18 år, der udveksler seksuelle ydelser, befinder sig ofte i udsatte positioner og udgør i en særskilt gruppe.

Sexsalg er ikke et entydigt fænomen

Salg og bytte af seksuelle ydelser dækker over en bred vifte af praksisser og involverer personer med meget forskellige motiver, baggrunde og livssituationer. Gruppen af personer, der sælger seksuelle ydelser, er således heterogen og varierer på centrale parametre som køn, opvækstvilkår, sociale og økonomiske forhold, opholdsstatus og etnisk baggrund. Disse forskelle har betydning for, hvordan den enkelte oplever det at sælge sex, herunder motiver for sexsalg og grader af frivillighed, hvilket endvidere påvirker den enkeltes behov for støtte og beskyttelse. Nogle oplever sexsalg som en ønsket og selvvalgt beskæftigelse, mens andre ser det som en nødvendighed drevet af manglende alternativer eller decideret pres eller tvang.

Såvel forskning som erfaringer i arbejdsgruppen viser, at sexsalg i Danmark løbende er under forandring. To udviklinger er særligt centrale: en geografisk migration, hvor mange, der sælger sex, ikke er statsborgere i det land, hvor de arbejder, og en teknologisk migration, hvor kontakten til kunder i stigende grad foregår online.

Sexsalg kan derfor ikke anskues som ét entydigt fænomen. Hvordan salg af sex opleves af den enkelte varierer i henhold til de rammer, som salget foregår under, herunder gældende lovgivning, den samfundsmæssige opfattelse af sexsalg samt individuelle faktorer såsom sociale forhold. Det er derfor ofte problematisk at reducere sexsalg til et udtryk for enten tvang eller eget valg, da dette forenkler de komplekse magtforhold, sociale strukturer og individuelle forhold, som der er en del af virkeligheden for personer, der sælger sex. Denne kompleksitet præger både levevilkår, risici og mulighederne for at søge hjælp.

Arbejdsgruppens drøftelser viser, at det er væsentligt at have målgruppens heterogenitet for øje i diskussioner af vilkår for personer, der sælger sex. Tiltag, der kan være relevante for nogle, kan være utilstrækkelige eller problematiske for andre. For enkelte kan forbedrede rettigheder være centrale, mens behovet for andre i højere grad knytter sig til adgang til behandling, herunder fx behandling af dobbeltdiagnoser. Arbejdsgruppen fremhæver dog, at personer, der sælger seksuelle ydelser, til trods for forskelle i levevilkår, oplevelser og handlemuligheder, deler et behov for ligeværd, sikkerhed og adgang til støtte, inkl. juridisk rådgivning.

Risici forbundet med sexsalg forstærkes i kombination med social udsathed

Det bekræftes af danske såvel som internationale undersøgelser, at sexsalg er forbundet med risici. Disse risici forekommer dog sjældent isoleret, men indgår ofte i et komplekst samspil, hvor økonomiske, sociale, helbreds- og lovgivningsmæssige og strukturelle forhold gensidigt forstærker potentielle risici forbundet med sexsalg. Det er derfor også væsentligt at understrege, at personer, der sælger sex, ikke nødvendigvis har erfaring med risici forbundet til salget – dog synes risikoen for at opleve stigmatisering at gå på tværs af hele målgruppen.

Såvel forskningen som erfaringer i arbejdsgruppen viser, at når en person befinder sig i en udsat livssituation, bliver vedkommende mere sårbar over for de udfordringer, der kan opstå i forbindelse med sexsalg. For personer i social udsathed er sexsalg ofte en konsekvens af og et led i udsatheden snarere end årsagen til den. Samtidig kan sexsalg og de miljøer, det foregår i, fastholde eller forværre udsatheden gennem faktorer som rusmiddelafhængighed, gæld, vold, stigmatisering og seksuelle overgreb. Sociale udsathedsfaktorer – fx økonomisk pres, ustabil bolig, psykisk sygdom, rusmiddelbrug, tidligere erfaringer med overgreb eller manglende netværk – kan være med til at reducere den enkeltes mulighed for at påvirke rammerne for salget, og der skabes potentielt en situation, hvor risikoen for vold, tvang og overgreb øges.

Arbejdsgruppen har i den forbindelse drøftet, hvordan skadesreducerende og helhedsorienterede indsatser kan styrkes for personer i social udsathed, der sælger sex. Drøftelserne har bl.a. fokuseret på behovet for målrettede og

opsøgende sundheds- og støttetilbud samt helhedsorienterede behandlingstilbud, der kan imødekomme samtidige psykiske lidelser, rusmiddelafhængighed og ustabile boligforhold, herunder adgang til akut psykiatrisk hjælp og relevante substitutions- og misbrugsbehandlinger. Arbejdsgruppen har desuden drøftet en række mere strukturelle tiltag, herunder modeller, der kan gøre det muligt at søge hjælp eller anmelde kriminalitet uden risiko for registrering, samt funktioner, hvor specialiserede fagpersoner kan understøtte indsatsen i miljøer, hvor personer i udsatte positioner befinder sig.

Uklar lovgivning vanskeliggør beskyttelse og skaber forvirring om rettigheder

Såvel forskning som arbejdsgruppens drøftelser afspejler, at de juridiske rammer i Danmark for salg af seksuelle ydelser er præget af kompleksitet og manglende sammenhæng, hvilket er med til at forstærke stigmatiseringen af personer, der sælger sex. Selvom salg af seksuelle ydelser er afkriminaliseret, anerkendes det ikke som et lovligt erhverv, hvilket betyder, at personer, der sælger sex, er underlagt skatte- og momskrav uden adgang til tilsvarende arbejdsretlige rettigheder. Samtidig reguleres området på tværs af straffe-, udlændinge-, social-, skatte- og lejeretlige regelsæt, hvor uklarheder om hvordan man skal fortolke lovgivning og begrænset retspraksis skaber betydelig usikkerhed om både rettigheder, pligter og beskyttelse. Det har været drøftet i arbejdsgruppen, at konkrete bestemmelser, herunder rufferibestemmelsen, til trods for hensigten om at beskytte personer, der sælger sex, risikerer at medvirke til at skabe udfordringer på tværs af målgruppen, og at bestemmelserne i deres nuværende form ikke sikrer den tilsigtede beskyttelse i praksis.

Erfaringer i arbejdsgruppen viser, at de lovgivningsmæssige forhold forstærker udsathed, eksempelvis når personer, der sælger sex, risikerer opsigelse af lejemål, står uden adgang til centrale sociale ydelser, har vanskeligt ved at få bankkonti og forsikringer, eller har vanskeligt ved at navigere i regler om ophold og arbejde. I den forbindelse har det indgået i drøftelserne, at rufferibestemmelsen medfører uklarhed om, hvilke former for samarbejde og organisering, der er tilladt, herunder i relation til udlejning af værelser til rimelige priser. Denne uklarhed kan i praksis betyde, at personer, der sælger sex, i mindre grad har mulighed for at etablere mere stabile rammer for salget, og at handelen i stedet foregår under mere usikre forhold, og at risikoen for udnyttelse og skade øges. Samtidig vanskeliggør lovgivningens kompleksitet og uklarhed myndigheders og fagpersoners rådgivning. Arbejdsgruppens drøftelser afspejler et behov for en mere sammenhængende regulering af sexsalg og ikke mindst behovet for bedre adgang til uvildig og tryk juridisk rådgivning med henblik på at styrke retssikkerheden for personer, der sælger sex.

Samlet peger drøftelserne på, at de lovgivningsmæssige udfordringer bidrager til udsathed og medvirker til varierende retssikkerhed. Arbejdsgruppens drøftelser afspejler behovet for en mere sammenhængende og tydelig

regulering, der kan skabe større klarhed for både personer, der sælger sex, og fagpersoner, samtidig med at reducere risikoen for utilsigtede regelbrud og styrke beskyttelsen af personer, der sælger sex.

Mødet med myndigheder er præget af barrierer og usikkerhed

Såvel forskning som erfaringer i arbejdsgruppen afspejler, at mange personer, der sælger sex, møder betydelige barrierer og usikkerhed i kontakten med myndigheder. Dette gælder både i relation til politiet, sociale myndigheder og sundhedsvæsenet. Usikkerheden udspringer dels af frygt for negative konsekvenser – såsom sanktioner eller tab af opholdsgrundlag – og dels af bekymringer for eller erfaringer med at blive mødt af fordømmende reaktioner eller manglende forståelse for de komplekse levevilkår, som er realiteten for nogle personer, der sælger sex.

Den komplekse lovgivning på området bidrager til usikkerheden. Uklare grænser mellem lovligt og ulovligt arbejde, risiko for rufferi- eller udlændingeretlige problemstillinger samt manglende kendskab til egne rettigheder skaber tvivl om, hvornår og hvordan det er sikkert at søge hjælp. For udenlandske personer forstærkes dette af sproglige barrierer og frygt for registrering eller udvisning, hvilket i praksis kan afholde dem fra at kontakte myndigheder – også i situationer med alvorlig vold eller udnyttelse.

Arbejdsgruppen har i forbindelse hermed drøftet behovet for specialiseret viden blandt fagpersoner hos bl.a. politi, sundhedsvæsen og sociale tilbud med henblik på at sikre støtte og retsbeskyttelse for personer, der sælger sex. Uddannelse af fagpersoner er bl.a. tidligere sket i regi af Kompetencecenter Prostitution, som blev nedlagt i 2022. Erfaringer i arbejdsgruppen viser, at der lokalt er myndighedspersoner, som gennem deres specialiserede viden om sexsalg og evne til at møde personer, der sælger sex, fordomsfrit, lykkes med at skabe både tryghed i mødet og udøve støtte til de personer fra målgruppen, som måtte have behov for det. Disse praksisser peger på, at barriererne mellem myndigheder og målgruppen kan mindskes, men at dette i dag i høj grad afhænger af individuelle indsatser frem for systematiske strukturer. I den forbindelse er der drøftet behovet for mere målrettede funktioner – eksempelvis specialiserede "socialpolitibetjente" – samt strategier, der tydeliggør politiets rolle i forhold til udsatte grupper og styrkelsen af retssikkerheden.

Arbejdsgruppen har ligeledes drøftet mulighederne for at styrke lavtærskeltilbud samt tilbud, som ikke er betinget af fremmødekrav, stoffrihed eller digital selvbetjening. Det kan eksempelvis være opsøgende og fremskudte sundheds- og støttetilbud samt adgang til døgnåbne faciliteter og trygge rammer, hvor personer kan henvende sig anonymt og uden risiko for registrering. Sådanne tilbud vurderes at kunne styrke både sikkerheden for den enkelte og tilliden i kontakten med myndigheder.

Arbejdsgruppen bemærker, at der, med undtagelse af menneskehandelsområdet, i øjeblikket ikke findes en national instans, som sikrer koordinering af indsatser og uddannelse af fagpersoner på området for sexsalg og levevilkår for personer, der sælger sex.

Udenlandske personer, der sælger sex, befinder sig ofte i særligt udsatte positioner

Udenlandske personer, der sælger sex i Danmark, står ofte i en kombination af økonomisk sårbarhed, uformelle arbejdsforhold, mangelfuld adgang til sundheds- og velfærdsydelser samt frygt for kontakt til myndigheder. Manglende opholds- eller arbejdstilladelser, sprogbarrierer, gæld og afhængighed af netværk bidrager til at skabe en høj grad af udsathed. Denne kombination af økonomisk usikkerhed, gældsforpligtelser og svage rettigheder øger risikoen for udnyttelse og gør det vanskeligere at forlade sexsalg, hvis dette ønskes.

Forskning viser, at en væsentlig andel af de personer, der sælger sex i de nordiske lande, herunder Danmark, har udenlandsk baggrund. Selvom gruppen er sammensat og varierer i oprindelsesland, motiver, baggrund og opholdsstatus, peger både forskning og erfaringer i arbejdsgruppen på, at udenlandske sælgere generelt arbejder under ringere vilkår end danske.

Arbejdsgruppens drøftelser viser desuden, at kontakten mellem myndigheder og udenlandske personer, der sælger sex i Danmark, ofte er præget af mistillid og bekymring for konsekvenserne for sælgere. Særligt blandt personer med uklart eller manglende opholdsgrundlag opleves der at være en udpræget risiko for, at kontakten med myndigheder generelt kan have personlige konsekvenser, herunder hjemsendelse og bøder. Dette kan føre til, at vold, trusler, gæld, udnyttelse eller andre alvorlige hændelser ikke anmeldes, og at udenlandske sælgere generelt undgår kontakt til offentlige myndigheder af frygt for at miste kontrol over egen situation. På den baggrund har arbejdsgruppen drøftet mulige måder at reducere barrierer i kontakten til myndigheder, herunder potentialet i indførelse af en frit-lejde-ordning, hvor personer kan anmelde kriminelle forhold til politiet og andre myndigheder uden konsekvenser for eksempelvis opholdsstatus.

Særligt for personer udsat for udnyttelse eller menneskehandel

Arbejdsgruppen har desuden drøftet de særlige vilkår for udenlandske personer, hvor sexsalget sker som følge af tvang, udnyttelse eller menneskehandel. Arbejdsgruppen har i sine drøftelser identificeret tre undergrupper af udenlandske personer, der sælger sex, og som befinder sig i situationer præget af udnyttelse eller menneskehandel: 1) personer, der formelt er identificeret som udsat for menneskehandel af danske myndigheder og modtager støtte under regeringens handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel 2022-2025, 2) personer, som fagfolk vurderer som udsat for menneskehandel, men som ikke ønsker formel identifikation, og 3) personer, der ikke er udsat for

menneskehandel, men som kan være udsat for andre former for udnyttelse i forbindelse med sexsalg.

Hvor den første gruppe modtager støtte, jf. handlingsplanen til bekæmpelse af menneskehandel, risikerer de to sidste grupper at stå uden støtte, selvom de også befinder sig i udsatte positioner. Arbejdsgruppens drøftelser viser, at lavtærskeltilbud med mulighed for anonymitet spiller en central rolle i at nå disse personer, og at det er afgørende, at der er tilstrækkelige kvalificerede ressourcer hos politi og anklagemyndighed til at løfte sager om udnyttelse og menneskehandel relateret til sexsalg.

Personer under 18 år, der udveksler seksuelle ydelser, befinder sig ofte i udsatte positioner og udgør i en særskilt gruppe

Arbejdsgruppen finder det væsentligt at understrege, at lavalderen for salg af seksuelle ydelser i Danmark er 18 år. At købe seksuelle ydelser af en person under 18 år er strafbart, jf. *straffelovens* § 224, og vil altid udgøre et overgreb i juridisk forstand. Arbejdsgruppens drøftelser har tydeligt vist, at børn og unge under 18 år ikke bør forstås som en del af "gruppen af personer, der sælger sex". Der er juridisk og socialfagligt tale om overgreb, når der gives penge eller anden modydelse for en seksuel ydelse udført af et barn eller en ung under 18 år. Arbejdsgruppen fremhæver i den forbindelse, at det er væsentligt at fastholde grænsen på 18 år for lovligt salg og bytte af seksuelle ydelser af hensyn til børn og unges udvidede ret til beskyttelse.

I de senere år har der været en stigende opmærksomhed på nye former for transaktionel udveksling af seksuelle ydelser. I en dansk kontekst har forskere introduceret begrebet "byttedating" for at rumme de mange forskellige former for intime eller seksuelle udvekslinger, som unge indgår i. Byttedating favner bredt fra online udvekslinger af billeder og digitale samtaler til aftaler om fysisk samvær eller møder, hvor der finder en noget-for-noget udveksling sted.

Forskning viser, at unge, som byttedater, udgør en forskelligartet gruppe, hvad angår social baggrund, motivation, etnicitet og kønsidentifikation, men at unge i udsatte positioner samt LGBTQ+-personer er overrepræsenteret. Denne udsathed er ofte tæt forbundet med tidligere og aktuelle belastninger såsom psykisk mistrivsel, ustabile familieforhold, svage netværk, tidlige overgrebserfaringer og problematisk rusmiddelbrug.

Digitale platforme spiller en central rolle i kontaktskabelsen mellem børn og unge og personer, typisk voksne mænd, som tilbyder en modydelse for en seksuel ydelse. Mange børn og unge står alene uden fortrolige voksne, som kan hjælpe dem med at forstå eller navigere i henvendelser. Samtidig er der mange, særligt piger, der i forbindelse med mistrivsel og mobning i skolen søger hen i miljøer, hvor ældre drenge giver dem rusmidler, anerkendelse eller adgang til gengæld for seksuelle ydelser og samvær.

Baggrunden for at begynde at byttedate er ofte et håb om at opnå noget, man oplever at mangle, eksempelvis penge, spænding, anerkendelse eller opmærksomhed. Penge fremhæves i den eksisterende forskning som et vigtigt motiv, men de økonomiske motiver står sjældent alene. Forskning peger på, at børn og unge oplever, at byttedating både kan bidrage til at finansiere et forbrug og en livsstil, de ellers ikke ville have råd til, samtidig med at det kan være forbundet med spænding, bekræftelse, kontrol eller en afsøgning af egne grænser. Samtidig viser forskning, at byttedating blandt børn og unge i udsatte positioner på længere sigt bidrager til at forstærke deres udsathed.

Forebyggelse, rådgivning og opkvalificering af fagfolk

Forskning peger på, at børn og unge med erfaringer med at sælge eller udveksle seksuelle ydelser ofte oplever, at voksne omkring dem – herunder forældre, lærere og pædagoger – ikke greb ind, selv når der var tydelige tegn på mistrivsel, mobning eller overgreb. Arbejdsgruppen har i den forbindelse drøftet betydningen af at nedbryde berøringsangst blandt fagpersoner i forhold til unges seksualitet og de udvekslinger, der kan forekomme blandt unge. Et centralt tema i drøftelserne har været, at forebyggende indsatser forudsætter, at voksne har indsigt i børn og unges livsvilkår og hverdag, herunder deres digitale adfærd og de fællesskaber, de indgår i. Erfaringer i arbejdsgruppen peger også på, at et fortsat fokus på grænser og samtykke i seksualundervisningen udgør en vigtig del af det forebyggende arbejde. I arbejdsgruppens drøftelser er der desuden blevet udtrykt behov for et fagligt miljø med specialiserede kompetencer om byttesex, som kan yde rådgivning og støtte i sager, hvor børn og unge udveksler seksuelle ydelser.

Afrapportering

1. Indledning

Salg og bytte af seksuelle ydelser (og benævnt som sexsalg) dækker over en række forskellige praksisser og involverer sælgere med vidt forskellige motiver, baggrunde og levevilkår.

Denne mangfoldighed betyder, at sexsalg ikke kan anskues som et entydigt fænomen, men skal forstås i lyset af de forskellige behov for støtte, beskyttelse og rettigheder, som gør sig gældende på tværs af gruppen. Det er derfor væsentligt at have målgruppens heterogenitet og forskellige livssituationer for øje, når denne rapportes konklusioner skal fortolkes og omsættes i praksis, da både behov, handlemuligheder og oplevelser varierer betydeligt.

Rapporten udgør afrapporteringen fra den politisk nedsatte arbejdsgruppe, som har haft til opgave at kortlægge levevilkår for personer, der sælger sex i Danmark. Opdraget for gruppens arbejde har været at lave en samlet afdækning af følgende syv på forhånd fastsatte temaer:

- Sikkerhed, herunder social- og sundhedsydelser for personer, der sælger sex
- Udfordringer med lovgivningen, herunder rufferiparagraffen i straffeloven, lejelovgivningen, m.v., særligt i forhold til at udnyttelse undgås, og at rettigheder og beskyttelse sikres
- Vilkår for udenlandske personer, der sælger sex i Danmark, herunder sårbare personer og personer udsat for menneskehandel
- Byttedating (også benævnt som sugardating eller gråzoneprostitution), herunder adfærd på digitale platforme og tilstedeværelse på uddannelsesinstitutioner
- Forebyggelse bl.a. med fokus på ungemålgruppen samt exitstrategier (for personer, der ikke ønsker at sælge sex)
- Risikofaktorer for personer, der sælger sex, og personer, der har erfaring med byttedating, eksempelvis overgreb i barndommen og anbringelse
- Personer, der sælger sex', møde med myndigheder i relation til vold, seksuelle overgreb, udnyttelse og menneskehandel.

Der er fra politisk side ikke foretaget en afgrænsning af målgruppen, og der ønskes (jf. de udvalgte temaer) en bred afdækning af forhold relateret til personer, der har erfaring med at sælge og bytte seksuelle ydelser. Generelt

gælder det dog, at begrebet sexsalg i denne afrapportering henviser til en handling, hvor en person sælger/bytter en seksuel ydelse mod betaling eller anden form for modydelse. Betalingen for den seksuelle ydelse aftales som hovedregel, inden ydelsen leveres. Begrebet sexsalg omfatter af strafferetlige årsager ikke forhold, hvor personer under 18 år er involveret, eller forhold, hvor personer tvinges af andre til at sælge seksuelle ydelser. Det vil igennem afrapporteringen fremgå, når der beskrives forhold som specifikt omfatter personer under 18 år eller tvangsmæssige forhold, herunder forhold hvor personer er handlet til seksuel udnyttelse.

Afrapporteringen bygger på arbejdsgruppens drøftelser suppleret med viden fra dansk og international forskning. Der er ikke tale om en udtømmende kortlægning af alle forhold inden for de enkelte tematikker, men om en samlet fremstilling, der afspejler både praksiserfaringer og den tilgængelige forskning på området. Flere af de temaer, der er udpeget i kommissoriet, er tværgående og indbyrdes forbundne. Det gælder eksempelvis temaet om møde med myndigheder i relation til vold, seksuelle overgreb, udnyttelse og menneskehandel, som har været drøftet både i forbindelse med risikofaktorer, udfordringer med lovgivningen og vilkår for udenlandske personer, der sælger sex i Danmark. Enkelte temaer behandles derfor på tværs af rapportens kapitler fremfor i selvstændige kapitler.

For at kvalificere og rammesætte afrapporteringen af de politisk fastsatte temaer indledes rapporten med et baggrundskapitel, der skitserer centrale udviklingstendenser inden for sexsalg i Danmark med særligt fokus på målgruppens heterogenitet. Flere af de forhold, der introduceres i baggrundskapitlet, uddybes i de efterfølgende kapitler, som er disponeret som følger:

- Kapitel 3: Udfordringer med lovgivningen
- Kapitel 4: Risikofaktorer og sikkerhed
- Kapitel 5: Vilkår for udenlandske personer, der sælger sex i Danmark
- Kapitel 6: Byttedating og forebyggelse med særligt fokus på ungemålgruppen

Ved afslutningen af hvert kapitel er der inkluderet et eller flere eksempler, som understreger pointer eller på anden måde illustrerer forhold beskrevet igennem kapitlet. De udvalgte eksempler er udarbejdet med udgangspunkt i arbejdsgruppens generelle kendskab til feltet og borgere, som medlemmer af arbejdsgruppen har haft kontakt til. Af anonymitetshensyn er udvalgte oplysninger såsom fx alder, geografisk tilhørsforhold eller en evt. diagnose ændret, således at det på baggrund af eksemplerne ikke er muligt at identificere de enkelte personer.

2. Baggrund

Personer, der sælger eller bytter sex, befinder sig i forskellige livssituationer og kontekster. Disse forskelle har betydning for, hvordan sexsalg praktiseres og opleves, samt for hvilke former for støtte og beskyttelse der kan være relevante.

I dette kapitel belyses centrale udviklingstendenser inden for sexsalg i Danmark med fokus på variationer i målgruppen, herunder sociale baggrunde, motiver for sexsalg, vilkår og autonomi i forbindelse med salget. Kapitlet afsluttes med en beskrivelse af den tilgængelige viden om, hvorfor og hvordan personer, der sælger sex, stopper med at sælge sex.

2.1 Omfang og udvikling

Det præcise omfang af personer, der sælger sex i Danmark, er usikkert, da estimering er forbundet med en række metodiske udfordringer, som beskrevet i VIVEs kortlægning af salg af sex i Danmark 2020.¹ Den seneste optælling er foretaget i forbindelse med førnævnte undersøgelse, som estimerede, at der var ca. 4.500 personer i Danmark, som på mindst ét tidspunkt i løbet af 2020 havde solgt seksuelle ydelser. Optællingen er baseret på en kombination af forskellige datakilder, herunder politiets arkivdata, data fra KFUK's Sociale Arbejde, internetannoncer og en spørgeskemaundersøgelse blandt personer, der sælger sex. Derudover er der indregnet et mørketal for de personer, der udelukkende benytter usynlige kontaktformer, såsom lukkede sociale medier, klubber eller private netværk. Estimatet skal derfor læses med forbehold, da der både kan være overlap på tværs af kontaktformer, et mørketal af usynlige sælgere, og fordi tabuisering og skiftende kontaktformer gør gruppen vanskelig at kortlægge. I kortlægningen er der ikke angivet estimerer på fordelingen på tværs af køn og etnicitet, men størstedelen af aktive personer, der sælger sex i Danmark, vurderes at være kvinder med udenlandsk baggrund, herunder personer fra både andre europæiske lande samt fra lande uden for Europa (se mere i kapitel 5). Dette bakkes op af en række både danske og internationale undersøgelser.²

Et andet vigtigt bidrag vedrørende omfanget af sexsalg i Danmark kommer fra Projekt SEXUS fra 2019 – en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse om danskernes seksualitet baseret på en repræsentativ stikprøve af personer i

¹ Henriksen et al. 2021.

² Munksgaard et al. 2024; Vuolajärvi 2019.

alderen 15–89 år.³ Blandt seksuelt erfarne deltagere i undersøgelsen angav 1,2 % af kvinderne og 1,6 % af mændene, at de mindst én gang i deres liv har modtaget betaling – i form af penge eller gaver – for en seksuel ydelse. Andelen er markant større blandt homoseksuelle mænd (18,3 %) i forhold til heteroseksuelle mænd (1,2 %) samt blandt transkvinder (24,6 %) i forhold til cismænd (1,6 %). I alt angiver en andel på 1,4 % af personerne, der har prøvet at være seksuelt aktive, at de mindst én gang har modtaget betaling for sex. Undersøgelsen er ikke begrænset til en specifik tidsperiode, som eksempelvis et enkelt år, og kan derfor ikke bidrage til et estimat over personer, som er aktive i sexsalg her og nu, men undersøgelsen giver et indblik i andelen af danskere, som har erfaring med salg/bytte af seksuelle ydelser.

Endelig viser en spørgeskemaundersøgelse indsamlet blandt et repræsentativt udsnit af 8.000 unge i alderen 18-30-år til forskningsprojektet "Sugardating blandt marginaliserede unge", at ca. 5 % af respondenterne har erfaring med mindst én gang i deres liv at kysse, udveksle billeder af seksuel karakter eller dyrke sex til gengæld for forskellige typer af materielle goder.⁴

Det er den udbredte forestilling, at personer, der sælger sex, primært er kvinder. Det kan derfor fremstå bemærkelsesværdigt, at ovennævnte projekt fra SEXUS viser, at flere danske mænd end danske kvinder har erfaring med at modtage betaling for en seksuel ydelse. Tilsvarende resultater fremgår imidlertid også af andre undersøgelser – særligt dem, der har fokus på unge. Her er det dog vigtigt at være opmærksom på, at såvel definitionen af målgrupper som spørgsmålsformuleringer varierer på tværs af undersøgelser, hvilket har betydning for sammenligneligheden af resultaterne. Herudover er data af rapporteret i eksempelvis SEXUS undersøgelsen baseret på, om man på et eller andet tidspunkt i sit liv har prøvet at modtage en modydelse til gengæld for en seksuel ydelse, og resultaterne kan derfor ikke give et billede af, hvor mange personer, der på nuværende tidspunkt sælger sex i Danmark.

Sexsalg i Danmark er – ligesom i andre lande i det globale nord – løbende under forandring. To bevægelser er særligt markante: en geografisk migration, hvor mange af dem, der sælger sex, ikke er statsborgere i det land, de arbejder i, og en tiltagende digitalisering, hvor kontakten til kunder i vidt omfang foregår online. I Danmark hænger disse forandringer desuden sammen med en individualisering af sexsalg. Dette kommer bl.a. til udtryk ved, at grænserne mellem de tidligere praksisser – som klinik, gade, escort og privat/diskret – er blevet mindre tydelige, og nye praksisser som sugardating og andre former for bytte- eller transaktionel sex har vundet frem. Samlet set gør denne udvikling det vanskeligere at skelne tydeligt mellem betalte og ikke-betalte seksuelle relationer.

³ Frisch et al. 2019.

⁴ Bjønness et al. 2022; Dahl & Østergaard 2021.

Digitaliseringen har som nævnt ændret måden for kontaktskabelse mellem sælger og køber af seksuelle ydelser. Hvor kontaktskabelsen mellem sælger og køber tidligere i højere grad foregik gennem trykte medier eller ved fysisk kontakt på gadeplan eller på bordeller, foregår kontakten i dag ofte online.⁵ Sociale medier og internetplatforme giver mulighed for øget fleksibilitet og anonymitet, men bidrager samtidig til at gøre gruppen vanskeligere at kortlægge, da dele af aktiviteten foregår i lukkede digitale fora. Denne udvikling har derfor både betydning for målgruppens sikkerhed, arbejdsformer og for de metodiske muligheder for at opgøre gruppens samlede omfang.⁶

2.2 Social baggrund og motivation

Personer, der sælger sex i Danmark, udgør en mangfoldig og sammensat gruppe. De adskiller sig fra hinanden på en række væsentlige parametre, herunder praksisformer, livsvilkår, sociale baggrunde og opholdsgrundlag. Disse forskelle har betydning for, hvordan den enkelte oplever det at sælge sex, herunder motiver for sexsalg, autonomi og kontrol i forbindelse med sexsalg samt sælgerens behov for støtte og beskyttelse. Det er således vigtigt at anerkende dels gruppens samlede krav på rettigheder og ligeværd, men også deres forskellige livsvilkår, forudsætninger og muligheder.⁷

Gruppen varierer bl.a. med hensyn til:

- **Køn:** Gruppen omfatter primært kvinder, men også mænd, transpersoner og ikke-binære personer er repræsenteret.
- **Opvækstvilkår:** Gruppen omfatter både personer med stabile og ustabile opvækstvilkår. Samtidig viser både kvantitative og kvalitative undersøgelser, at personer, der sælger sex, relativt ofte har erfaringer med anbringelse eller andre indikatorer på ustabile opvækstvilkår.
- **Opholdsstatus og etnisk baggrund:** Gruppen omfatter både danske statsborgere, EU-borgere, nordiske statsborgere og personer fra lande uden for EU/EØS – med eller uden opholdsgrundlag af forskellig art.
- **Sociale og økonomiske forhold:** Gruppen omfatter både personer, der befinder sig i stabile livssituationer, og personer som lever i udsathed præget af fx hjemløshed, rusmiddelafhængighed og psykisk sygdom.

Der findes kun enkelte kvantitative undersøgelser af sociale baggrundskaraktistika for personer, der sælger sex. Den mest omfattende

⁵ Cunningham & Kendall 2011; Henriksen et al. 2021; Munksgaard et al. 2024.

⁶ Nitz & Korsby 2025.

⁷ United Nations (2023).

undersøgelse er VIVEs kortlægning af sexsalg 2020, som på baggrund af registerdata undersøger sociale baggrundskarakteristika blandt en population på ca. 2.500 personer, som har erfaringer med sexsalg. Det er væsentligt at bemærke, at analysen kun omfatter personer, som kan genfindes i registrene hos Danmarks Statistik, hvilket betyder, at der er en væsentlig selektion, da udenlandske sælgere typisk ikke kan genfindes i registrene. Analysen af sociale baggrundskarakteristika i rapporten omfatter således alene en population af personer med dansk oprindelse.

Brugen af registerdata giver dog en unik mulighed for at analysere, i hvilken grad salg af sex er relateret til forskellige former for social udsathed. Analysen viser, at personer, der sælger sex, er en meget heterogen gruppe, hvor størstedelen, af de personer, som indgår i den pågældende analyse, ikke har nogle tegn på social udsathed. Analysen viser dog også, at der samtidig er personer, der sælger sex, som kan karakteriseres som havende komplekse sociale problemstillinger. Der er bl.a. en statistisk signifikant sammenhæng mellem forældrebaggrund og social udsathed blandt de personer, som sælger sex. Eksempelvis er der en markant større andel af de mest socialt udsatte personer med sexsalgserfaring, som har forældre, der har siddet i fængsel. Endvidere viser analysen, at der på tværs af gruppen af personer, der sælger sex, ses en lavere beskæftigelsesgrad sammenlignet med de to kontrolgrupper, som indgår i analysen. Ligeledes peger analysen på, at personer i gruppen har højere sandsynlighed for at være enlige og lavere sandsynlighed for at leve i parforhold med børn. Det er i særdeleshed gældende for personer med komplekse problemstillinger.

Registeranalysen fra VIVEs kortlægning understreger, at der inden for gruppen af danske personer, der sælger sex, hersker heterogenitet i forhold til social baggrund. Størstedelen i den pågældende analyse er som nævnt ikke i øget risiko for at opleve social udsathed, men en mindre gruppe oplever kompleks udsathed og har derfor også særligt behov for støtte. Sammenlignet med en tidligere befolkningsundersøgelse, der måler udsathed ud fra de samme faktorer (hjemløshed, rusmiddelbehandling mv.), er kompleks udsathed mere udbredt blandt danske kvinder, der sælger sex, end blandt kvinder i den generelle befolkning.⁸ Hertil kommer, at registerdata generelt er forbundet med et mørketal, idet registerdata fx ekskluderer personer, som har et misbrug af rusmidler, men som ikke modtager behandling. Estimatet for andelen af de særligt udsatte personer, der sælger sex, med komplekse sociale problemstillinger er således relativt konservativt.

Personer, der sælger sex i Danmark, men som ikke har dansk baggrund eller CPR-nummer, indgår som nævnt ikke i ovenstående registeranalyse og den kvantitativt baserede forskning om deres sociale baggrunde og

⁸ Benjaminsen et al., 2015.

udsathedsfaktorer er derfor mere sparsom. Den tilgængelige forskning såvel som erfaringer i arbejdsgruppen peger dog på, at gruppen af udenlandske personer, der sælger sex i Danmark, ligeledes er heterogen. Det gælder både hvad angår oprindelsesland, sociale baggrunde og opholdsstatus i Danmark samt deres motiver for og oplevelser med at sælge sex. Samlet set må de udenlandske grupper ses i relation til, at migranter generelt udgør en større andel af det europæiske arbejdsmarked, herunder inden for sexhandel.⁹ Sexhandel indgår således i et større globalt kredsløb, hvor ressourcer i form af bl.a. arbejdskraft og økonomi udveksles mellem især det globale syd og det globale nord.¹⁰

Samtidig viser både dansk og international forskning, at etniske minoriteter, der sælger sex, befinder sig i mere prækære og udsatte positioner sammenlignet med den etniske majoritet.¹¹ Sammenlignet med danske personer, der sælger sex, peger forskningslitteraturen på, at udenlandske personer er i højere risiko for at blive udsat for vold, tvang og andre arbejdsrelaterede risici, samt at de arbejder markant flere timer og i højere grad er økonomiske gældssatte og deraf mere afhængige af indkomsten fra sexsalg. For personer uden opholdsgrundlag gælder det desuden, at de i særlig grad oplever at være afskåret fra fx juridisk, social- og sundhedsmæssige ydelser, hvilket øger deres risiko for at blive udsat for fx udnyttelse.¹² På den måde befinder nogle udenlandske personer, der sælger sex, sig i modsatrettede positioner, hvor de på den ene side anerkendes for deres behov for beskyttelse og hjælp, men på den anden side positioneres som en del af det illegale migrationsnetværk.¹³ Særlige vilkår for udenlandske personer, der sælger sex i Danmark, uddybes nedenfor i afrapporteringens kapitel 5.

2.2.1 Motiver for sexsalg

De ovenfor beskrevne forskelle i livsvilkår og erfaringer er centrale for forståelsen af de forskellige motivationer for at sælge sex. Nogle oplever sexsalg som en ønsket og selvvalgt beskæftigelse, mens andre ser det som en nødvendighed drevet af manglende alternativer eller decideret pres eller tvang. Ligesom sociale baggrunde divergerer i gruppen, er det også vigtigt at understrege, at motiver bag sexsalg er mangefacetteret og skiftende. Det er således ofte problematisk at reducere sexsalg til et udtryk for enten tvang eller frivillighed, da dette forenkler de komplekse magtforhold, sociale strukturer og individuelle forhold, som der er en del af virkeligheden for personer, der sælger sex.¹⁴

⁹ Munksgaard et al. 2024.

¹⁰ Plambeck 2023a.

¹¹ Deering et al. 2014; Munksgaard et al. 2024; Platt et al. 2011.

¹² Henriksen et al. 2021; Munksgaard et al. 2024; Struyf 2023.

¹³ Plambeck 2023b.

¹⁴ Henriksen et al. 2021; Hulusjö 2013; Phoenix 1999; Sanders 2007; Vanwesenbeeck 2001; Weitzer 2005.

Både internationale og danske undersøgelser viser, at motivationen for at sælge sex ofte er sammensat af flere faktorer, men at økonomiske forhold ofte er den væsentligste drivkraft.¹⁵ Ser man isoleret på den økonomiske motivation, så viser eksisterende forskning, at sexsalg for nogle kan opleves som en mere fleksibel eller økonomisk fordelagtig måde at tjene penge på i sammenligning med andre indtjeningsmuligheder, mens den økonomiske drivkraft for andre skyldes manglende adgang til andre indtjeningsmuligheder. Sidstnævnte omfatter bl.a. personer for hvem sexsalg ses som en nødvendig løsning som følge af en udsat livssituation, eksempelvis grundet økonomiske problemer, afhængighed af rusmidler, hjemløshed, psykiske og fysiske helbredsproblemer.¹⁶ Fattigdom og gæld er især en drivkraft blandt sælgere af udenlandsk oprindelse, for hvem sexsalg kan opleves som en måde at skaffe et bedre livsgrundlag for dem selv og potentiel familie. Rejse til og ophold i Danmark betyder dog ofte en opbygning af gæld.

VIVEs kortlægning af sexsalg fra 2020 bekræfter, at økonomi er en gennemgående og central motivationsfaktor, men bidrager samtidig med en række uddybende nuancer. For udenlandske personer, der sælger sex, fremstår økonomi som den altoverskyggende – og i nogle tilfælde eneste – motivationsfaktor. For danske personer, der sælger sex, ses der i højere grad et overlap mellem forskellige motivationsformer, hvor økonomi bl.a. suppleres af faktorer som ønsket om kontrol over eget arbejdsliv og fleksible arbejdsvilkår. Kortlægningen viser desuden, at enkelte personer, der sælger sex, beskriver et årsag-virkning-forhold, hvor tidligere livsomstændigheder, herunder erfaringer med seksuelle overgreb eller psykiske og sociale problemstillinger, kobles direkte til involveringen i sexsalg.

Kortlægningen peger desuden på, at motivation ikke er statisk. Motivationsfaktorer ændrer sig over tid, og økonomiens betydning øges for både danske og udenlandske sælgere, men på forskellige måder. Blandt danske personer, der sælger sex, handler stigningen både om behov for at dække basale udgifter og om at finansiere en bestemt livsstil, mens stigningen blandt udenlandske personer, der sælger sex, udelukkende knytter sig til behovet for at dække basale livsformødenheder, fx som led i at skulle sende penge til familie i hjemlandet.

Endelig bør det fremhæves, at der findes personer, der er handlet til seksuel udnyttelse. I 2024 vurderede danske myndigheder, at 78 personer har været udsat for menneskehandel – heraf var 32 handlet til seksuel udnyttelse.¹⁷ Som nævnt indledningsvist må der dog også her forventes at være et anseeligt mørketal.

¹⁵ Henriksen et al. 2021; Vanwesenbeeck 2013.

¹⁶ Bjørness 2013; Dodsworth 2015; Henriksen et al. 2021.

¹⁷ Center mod Menneskehandel 2025.

Selvom økonomi er den gennemgående motivationsfaktor, er der betydelige forskelle i de vilkår, som salget foregår under, hvordan salget opleves, og hvilke muligheder sælgerne har for at påvirke deres egen situation. Eksempelvis har udenlandske personer uden lovligt ophold ikke samme adgang til rettigheder og støtteforanstaltninger som personer med lovligt ophold, ligesom der er stor variation i livssituationer og motivationsmønstre blandt danske sælgere.

2.3 Exit

Mens der findes en omfattende forskningslitteratur om årsager til involvering i sexsalg, er viden om, hvorfor og hvordan personer ophører med at sælge sex, mere begrænset.¹⁸ Forskning i exit-processer og udvikling af exit-modeller er dog blevet øget i takt med den politiske diskussion af, hvordan sexsalg kan reguleres.¹⁹ Eksisterende forskning peger på, at exit fra sexsalg sjældent er en lineær proces. For mange sker exit gradvist over længere tid, og det er almindeligt at bevæge sig ind og ud af sexsalg i forskellige perioder. Denne dynamik afspejler, at involvering i sexsalg ofte hænger tæt sammen med andre forhold i den enkeltes livssituation.

Forskningen viser samtidig, at der kan være betydelige barrierer for exit. Disse barrierer omfatter strukturelle forhold såsom fattigdom, manglende alternative indtjeningsmuligheder og begrænset adgang til sociale støtteordninger eller misbrugsbehandling. Hertil kommer relationelle udfordringer og psykologiske faktorer. For personer i social udsathed fungerer sexsalg ofte som en strategi til at håndtere andre presserende problemer, hvilket gør exit-processen yderligere kompleks. For en uddybning heraf se kapitel 4.

I forskningslitteraturen rettes der også kritik mod traditionelle forståelser af exit, som ofte baseres på en antagelse om, at sexsalg per definition er problematisk og bør ophøre. En sådan tilgang overser, at nogle personer, der sælger sex, bevæger sig strategisk ind og ud af sexsalg i takt med skiftende behov og præferencer – eksempelvis af økonomiske årsager. Dette peger på nødvendigheden af at anlægge en mere nuanceret forståelse af exit, hvor der tages højde for både individuelle valg og strukturelle betingelser.

Endelig varierer støttebehovet i forbindelse med et eventuelt ophør af sexsalg markant på tværs af personer, der sælger sex. Nogle vil have behov for en omfattende helhedsorienteret støtte, mens andre enten har brug for begrænset eller ingen støtte.²⁰ Denne variation understreger vigtigheden af fleksible og individuelt tilpassede indsatser.

¹⁸ Dalla 2006; Oselin 2014.

¹⁹ Sanders et al. 2009.

²⁰ Henriksen et al. 2021.

3. Lovgivningsmæssige rammer og udfordringer

Lovgivningen, der regulerer forhold relateret til salg af seksuelle ydelser, er kompleks og trækker på flere forskellige regelsæt – herunder straffeloven, lejelovgivningen, udlændingelovgivningen samt skatte- og sociallovgivningen. Dette skaber en række udfordringer for både personer, der sælger sex, og de myndigheder og aktører, som møder målgruppen. Hertil kommer, at lovgivningen på området er præget af uklarheder, og der findes begrænset retspraksis at trække på.

For personer, der sælger sex, kan de uklare regler medføre usikkerhed i forhold til rettigheder, pligter og beskyttelse. Samtidig peger både forskning og erfaringer i arbejdsgruppen på, at lovgivningen i nogle tilfælde bidrager til at forstærke udsathed, idet personer, der sælger sex, kan være underlagt krav uden tilsvarende adgang til rettigheder eller retsbeskyttelse.

Rapportens kapitel 3 giver en beskrivelse af de lovgivningsmæssige udfordringer, som personer, der sælger sex, kan opleve. Beskrivelsen tager udgangspunkt i de udfordringer, som arbejdsgruppens medlemmer har peget på, og der er derfor ikke nødvendigvis tale om en udtømmende liste. Til brug for arbejdsgruppens arbejde har Justitsministeriet, Social- og Boligministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Udlændinge- og Integrationsministeriet, Skatteministeriet, Erhvervsministeriet og Miljø- og Ligestillingsministeriet leveret en redegørelse af gældende lovgivning på området. Denne har dannet grundlag for arbejdsgruppens drøftelser, men indgår ikke som en del af det skriftlige produkt.

Indledningsvist gives en kort skitsering af det gældende lovgrundlag med henblik på at gøre det muligt for læseren at relatere arbejdsgruppens fremlæggelse af udfordringer til relevant lovgivning. Derefter skitseres de udfordringer relateret til gældende lovgivning, som der er blevet drøftet i arbejdsgruppen.

3.1 Kort skitsering af gældende lovgrundlag

I 1999 blev salg af seksuelle ydelser afkriminaliseret. Det blev herefter muligt at have salg af seksuelle ydelser som skattepligtigt hovederhverv, men uden at dette blev anerkendt som et lovligt erhverv i arbejdsretlig forstand. Sexsalg er således fortsat ikke omfattet af den almindelige arbejdsmarkedslovgivning, og

lovgivningen bygger på en forståelse af salg af seksuelle ydelser som et socialt problem, der primært søges håndteret gennem socialpolitiske indsatser (jf. bemærkninger til forslag til lov om ændring af straffeloven af 17. marts 1999).

I dette afsnit gennemgås udvalgte dele af lovgivningen, der i særlig grad har betydning for salg af seksuelle ydelser i Danmark i dag. En længere redegørelse af den gældende lovgivning kan findes i bilag 1.

3.1.1 Straffeloven

Der er en række bestemmelser i straffeloven, som beskæftiger sig med køb og salg af seksuelle ydelser. Det gælder bl.a. straffelovens § 224, som fastslår, at det er ulovligt at købe sex af en person, som er under 18 år, og at det er strafbart at medvirke til, at en person under 18 år mod betaling eller løfte om betaling har samleje med en anden.

Derudover er køb og salg af seksuelle ydelser reguleret på baggrund af straffelovens § 233, som omhandler rufferi, og som fastslår, at det er strafbart at drive virksomhed med andres salg af sex, at formidle kontakt mellem sælgere og kunder for at tjene penge, eller at udleje hotelværelser til brug ved sexsalg.

Derudover findes der bestemmelser om menneskehandel og menneskeudnyttelse, der retter sig mod alvorlige former for tvang, udnyttelse og økonomisk udbytte af personer i udsatte positioner. Disse regler omfatter både sager, hvor der har været anvendt tvangsmidler, og sager, hvor en persons vanskelige livssituation eller afhængighed udnyttes til fx salg af sex.

3.1.2 Udlændingeloven

En stor andel af de personer, der sælger sex i Danmark, har udenlandsk baggrund. Mens EU-/EØS-borgere som udgangspunkt frit kan opholde sig i landet og sælge seksuelle ydelser såfremt kravet om registrering er opfyldt, kræver tredjelandsborgere både opholds- og arbejdstilladelse. Da salg af seksuelle ydelser ikke anerkendes som et lovligt erhverv i udlændingeretlig forstand, kan man ikke få arbejdstilladelse hertil. Udlændinge, der arbejder uden den krævede tilladelse, risikerer bøde eller fængsel. Opholdsstatus har derfor stor betydning for, om udenlandske personer kan opholde sig trygt i landet, og om de har adgang til sociale, sundhedsmæssige og retlige ydelser.

3.1.3 Økonomi, arbejdsvilkår og sociale rettigheder

Indtægter fra salg af seksuelle ydelser er skattepligtige, og hvis omsætningen overstiger 50.000 kr. om året, skal der betales moms. Personer, der sælger sex, kan desuden have behov for en erhvervskonto, men banker kan i visse situationer afslå eller opsiges sådanne konti, bl.a. ved mistanke om brud på hvidvaskreglerne eller hvis nødvendige oplysninger ikke gives.

Sexsalg anerkendes som nævnt ikke som et lovligt erhverv, hvilket betyder, at indkomst fra salg af seksuelle ydelser ikke giver adgang til ydelser som dagpenge, barsels- eller sygedagpenge. Personer, der sælger sex, kan dog være berettiget til kontanthjælp, hvis de opfylder de almindelige betingelser. Arbejdsmiljøloven gælder, hvis en person arbejder for en arbejdsgiver, men mange personer, der sælger sex, arbejder som selvstændige, hvor kun dele af arbejdsmiljøloven finder anvendelse. Arbejdstilsynets mulighed for tilsyn er samtidig begrænset, da sexsalg sjældent foregår som registrerede arbejdsforhold.

I forhold til gældende sociale rettigheder så har kommunerne efter serviceloven pligt til at rådgive og støtte personer med sociale problemer, herunder borgere der oplever salg af seksuelle ydelser som en udfordring og ønsker hjælp til at stoppe. Denne støtte forudsætter, at personen selv ønsker hjælp.

Personer, der er vurderet udsat for menneskehandel af de danske myndigheder, får tilbud om bistand og støtte under handlingsplanen til bekæmpelse af menneskehandel, herunder bl.a. relevant og sikker indkvartering.

3.2 Lovgivning i andre lande

Der findes betydelige forskelle på, hvordan lande regulerer sexsalg, hvilket afspejler sig i forskellige måder at anerkende, begrænse eller kriminalisere sexsalg på.

I 2022 afkriminaliserede Belgien salg af sex, og i 2024 vedtog landet som det første i verden en lov, der anerkender sexsalg som en legitim form for beskæftigelse. Loven giver mulighed for formelle ansættelseskontrakter og sikrer adgang til sociale ydelser som sygeforsikring, barsel, pension og arbejdsløshedsunderstøttelse.²¹ Erfaringerne fra Belgien er foreløbigt blandede og begrænsede, hvilket også skal ses i lyset af, at reformen endnu ikke er fuldt implementeret.²² Implementeringen har ligeledes vist sig at gå langsomt, bl.a. fordi banker og myndigheder har vist modstand, og kun få arbejdsgivere er blevet godkendt.²³ Loven dækker desuden ikke alle former for salg af seksuelle ydelser, hvilket betyder, at mange – især migranter og selvstændige – stadig står uden rettigheder.²⁴

I New Zealand har sexsalg siden 2003 været lovligt gennem en dekriminaliseringsmodel, hvor personer over 18 år kan arbejde selvstændigt

²¹ Kilbride 2024.

²² Bertini & Briend-Guy 2025.

²³ Icg 2025.

²⁴ Bertini & Briend-Guy 2025; France24 2025.

eller i mindre grupper uden krav om licens.²⁵ Evalueringer af modellen peger på positive resultater, herunder forbedret seksuel sundhed, styrket adgang til sundhedsydelser og rådgivning samt øget autonomi for personer, der sælger sex, i forhold til at undgå udnyttende arbejdsforhold.²⁶ Forskning peger også på, at lovændringen har givet personer, der sælger sex, bedre mulighed for at afvise kunder og forhandle om vilkår uden frygt for juridiske konsekvenser.²⁷ Samtidig er der fortsat udfordringer, især for migranter med midlertidigt visa, som ofte falder uden for juridisk beskyttelse og dermed er udsatte i forhold til potentiel udnyttelse.²⁸ En kvantitativ undersøgelse viser, at dekriminaliseringen ikke markant ændrede antallet af personer, der sælger sex.²⁹

Samtidig går andre lande i en anden retning. I Sverige er køb af sex kriminaliseret, og i 2025 blev lovgivningen udvidet til også at omfatte køb af online seksuelle ydelser, såsom live-streamet pornografi på digitale platforme. Dermed kan eksempelvis brugere af tjenester som OnlyFans retsforfølges for at købe seksuelle handlinger online. Modellen betyder, at fokus er på at kriminalisere kunderne, mens det at sælge sex fortsat ikke er strafbart.³⁰ Denne såkaldte nordiske model er siden blevet indført i bl.a. Norge (2009), Island (2009), Irland (2014), Nordirland (2015) og Frankrig (2016). Modellen sigter mod at reducere efterspørgslen og beskytte personer, der sælger sex, mod udnyttelse, men har også mødt kritik for at øge udsathedens blandt personer, der sælger sex, bl.a. fordi arbejdet i højere grad flyttes til mere usikre rammer uden for offentlighedens søgelys.³¹

3.3 Udfordringer med lovgivningen

Den resterende del af kapitlet skitserer de udfordringer relateret til gældende lovgivning, som der er blevet drøftet i arbejdsgruppen. Det er vigtigt at understrege, at de lovgivningsmæssige udfordringer, som personer, der sælger sex, oplever, hænger tæt sammen med den enkelte persons livssituation. De beskrevne forhold gør sig således ikke nødvendigvis gældende for alle, og graden af udfordringer kan variere betydeligt afhængigt af graden og kompleksiteten af social udsathed, opholdsgrundlag mv. Herudover bemærkes det, at mange af udfordringerne hænger sammen og kan optræde samtidigt.

Erfaringer i arbejdsgruppen peger på en grundlæggende udfordring: Salget af seksuelle ydelser i Danmark foregår inden for en uklar og usammenhængende

²⁵ Community Law 2025.

²⁶ Macioti et al. 2023.

²⁷ Armstrong 2021; Platt et al. 2018.

²⁸ Macioti et al. 2023.

²⁹ Abel et al. 2009.

³⁰ Decriminalize Sex Work 2025.

³¹ Henriksen et al. 2021.

lovgivningsmæssig ramme, hvilket forstærker den stigmatisering, som præger området. På den ene side er sexsalg afkriminaliseret, og indtægter herfra er både moms- og skattepligtige med krav om registrering som selvstændig. På den anden side anerkendes sexsalg ikke som et lovligt erhverv, og personer, der sælger sex, er derfor ikke omfattet af den gældende arbejdsmarkedslovgivning eller de rettigheder, der følger med. Resultatet er en juridisk gråzone, hvor personer, der sælger sex, har en række pligter uden tilsvarende rettigheder. Arbejdsgruppen har i den forbindelse drøftet, om der er tale om systematisk diskrimination, når salg af seksuelle ydelser ikke anerkendes som et lovligt erhverv med dertilhørende arbejdsretlige rettigheder samtidig med, at selvsamme salg er skatte- og momspålagt. Der har været forskellige vurderinger af dette spørgsmål i arbejdsgruppen.

Arbejdsgruppens drøftelser afspejler endvidere, at der er uklarhed om, hvordan lovgivningen skal fortolkes. Det kan være uklart, hvornår der er tale om strafbare forhold, hvilket øger sandsynligheden for udnyttelse og andre kriminelle forhold. Samtidig betyder usikkerhed om rettigheder og adgang til støtte, at mange ikke gør brug af de muligheder, der faktisk eksisterer. Fraværet af en samlet, let tilgængelig vejledning for både borgere og fagfolk forværrer problemet. Denne juridiske gråzone bidrager ligeledes til en fortsat stigmatisering og tabuisering af sexsalg. Brugen af begreber som prostitution og utilbørlighed i lovgivningen kan her forstærke indtrykket af, at der er tale om en aktivitet forbundet med moralsk fordømmelse.

Arbejdsgruppen er opmærksom på kompleksiteten ved at udarbejde en lovgivningsramme, der skal favne heterogeniteten blandt personer, der sælger sex. Tiltag, som vurderes at være til gavn for enkelte grupper, kan vise sig at være kontraproduktive for andre. Imidlertid må dette ikke stå til hinder for at skabe større klarhed og herved forbedre retssikkerheden for personer, der sælger sex.

3.3.1 Udfordringer med straffelovens bestemmelser

Bestemmelserne om rufferi i straffeloven har til formål at beskytte personer, der sælger sex, mod bagmænd og udnyttelse. Erfaringer i arbejdsgruppen viser dog, at bestemmelserne i praksis opleves som uklare og uhensigtsmæssige, og at der er usikkerhed omkring, hvorvidt bestemmelserne også kan ramme legitime støttefunktioner.

En central udfordring er relateret til adgang til arbejds- og boligforhold. Erfaringer i arbejdsgruppen peger på, at personer, der sælger sex, kan opleve vanskeligheder med at finde steder at sælge fra, fordi udlejere frygter at blive dømt for rufferi, og da det ikke er tilladt at udleje hotelværelser til brug ved sexsalg. I den forbindelse har det indgået i arbejdsgruppen drøftelser, at det er uklart at navigere i, hvad der er tilladt med den nuværende rufferibestemmelse,

fx i relation til udlejning af værelser til brug for sexsalg. Konsekvensen er, at udlejning af lokaler sker på uformelle vilkår, ofte til meget høje huslejer, eller at personer, der sælger sex, må arbejde under usikre forhold, hvor risikoen for udnyttelse stiger. Internationale og danske undersøgelser viser, at netop utrygge arbejdsrammer og isolation kan øge risikoen for vold, overgreb og gøre det vanskeligere at få adgang til hjælp og støtte.³²

Det har været centralt i arbejdsgruppens drøftelser, at alle former for udnyttelse af personer, der sælger sex, bør være strafbart i overensstemmelse med gældende lovgivning, herunder rufferibestemmelsen. Samtidig peger arbejdsgruppens drøftelser på, at den nuværende udformning af rufferibestemmelsen også kan have utilsigtede skadevirkende konsekvenser for personer, der sælger sex. Bestemmelsen kan i praksis vanskeliggøre kollektiv organisering og etablering af netværk, som ellers kunne bidrage til øget sikkerhed og gensidig støtte. Når personer, der sælger sex, ikke kan samarbejde åbent eller dele ressourcer, erfaringer og information, øges risikoen for isolation og dermed udsathed. Det kan eksempelvis indebære, at der ikke opbygges fælles viden om potentielt voldelige kunder, sikkerhedsforanstaltninger eller generelle arbejdsvilkår. Hertil kommer, at forvirring omkring, hvorvidt rufferibestemmelsen også rammer legitime støttefunktioner som følge af kriminaliseringen af mellemmandsvirksomhed kan betyde, at personer, der sælger sex, vælger sådanne støttefunktioner fra. Ligeledes peger erfaringer i arbejdsgruppen på, at personer, der sælger sex, kan opleve vanskeligheder med at få oprettet en bankkonto eller få tilbudt ellers almindelige ydelser fra revisorer og forsikringsselskaber pga. frygt for at blive dømt efter rufferibestemmelsen. Arbejdsgruppen har i denne forbindelse drøftet, om disse skadevirkende elementer kan imødekommes ved at tillade almindelig indtægt ved facilitering af sexsalg.

3.3.2 Frygt for repressalier og udvisning kan føre til mangel på anmeldelser

Erfaringer i arbejdsgruppen viser, at en central udfordring er, at personer, der sælger sex, ofte undlader at anmelde vold, overgreb eller andre strafbare handlinger. Selvom sådanne handlinger er strafbare på lige fod med overgreb mod andre borgere, er der en udbredt tilbageholdenhed med at kontakte politi og myndigheder.

En af grundene hertil er relateret til gældende lovgivning, da anmeldelse kan medføre utilsigtede konsekvenser for den forurettede selv, fx i relation til opholdstilladelse, arbejdsforhold eller forsørgelsesgrundlag. For den enkelte kan anmeldelse udløse øget myndighedsopmærksomhed, fx i form af kontrolbesøg fra politi og skat, sanktioner i relation til sociale ydelser eller retlige skridt i relation til ulovligt arbejde. For personer, der sælger sex, i social udsathed, hvor vold og

³² Krüsi et al. 2016; Henriksen et al. 2021.

overgreb ofte er en del af hverdagen, er der en udbredt tilbageholdenhed med at anmelde lovovertrædelser. Mange frygter repressalier, ikke mindst fordi de som en del af et stofmiljø ofte selv er involveret i kriminalitet. Hertil kommer en udbredt mistillid til politiet samt manglende overskud til at gennemføre det omfattende forløb, en anmeldelse indebærer. Tilsammen betyder disse forhold, at anmeldelser af vold og overgreb blandt socialt udsatte personer, der sælger sex, sjældent finder sted.

For udenlandske statsborgere uden lovligt ophold er risikoen ved at anmelde vold, overgreb og andre strafbare handlinger særlig alvorlig, da en anmeldelse kan føre til opmærksomhed på det manglende opholdsgrundlag og derved til udvisning. Selvom udlændingelovens § 26a giver mulighed for beskyttelse af identificerede ofre for menneskehandel, kan der være en begrundet usikkerhed om konsekvenserne af en anmeldelse. Erfaringer i arbejdsgruppen peger på, at mange udenlandske personer, der sælger sex, oplever, at en anmeldelse fører til granskning af individuelle forhold i tillæg til afdækning af overgrebsmandens gerninger, hvilket bidrager til en manglende villighed til at anmelde lovovertrædelser – også i tilfælde af grov vold eller udnyttelse.

Endelig viser erfaringer i arbejdsgruppen, at stigmatisering og tabuisering knyttet til sexsalg ligeledes medvirker til, at personer, der sælger sex, generelt afholder sig fra at anmelde forbrydelser begået imod dem grundet frygt for marginalisering samt eksponering af deres livssituation – enten i det offentlige system eller i private netværk.

Eksisterende dansk og international forskning understøtter dette billede og viser, at personer, der sælger sex, generelt afholder sig fra at anmelde forbrydelser begået imod dem grundet såvel lovgivningsmæssige som sociale forhold.³³ Kombinationen af juridiske konsekvenser, stigma og mistillid til systemet er således med til at skabe et retsbeskyttelsesvakuum, hvor personer, der sælger sex, i praksis stilles ringere end andre borgere i forhold til adgang til beskyttelse og retfærdighed. Dette stemmer overens med medlemmerne i arbejdsgruppens erfaringer.

Arbejdsgruppens drøftelser tyder samlet på behovet for at styrke adgangen til uvildig og tryk rådgivning. Tiltag kunne være bedre adgang til bistandsadvokater, øget mulighed for anonym skadesreduktion samt rådgivning og behandling af traumer. Derudover viser erfaringer i arbejdsgruppen, at manglende viden om rettigheder og muligheder blandt frontpersonale i offentlige instanser (fx kommuner og socialforvaltninger) er en barriere for, at særligt udsatte personer får den rette vejledning og støtte. Målet er at reducere barriererne for anmeldelse og samtidig sikre, at personer, der sælger sex, kan søge hjælp uden at risikere yderligere udsathed.

³³ Armstrong 2017; Bowen et al. 2021; McBride et al. 2020.

3.3.3 Udfordringer i relation til adgang til bankkonto

Erfaringer i arbejdsgruppen viser desuden, at en udfordring i forhold til gældende lovgivning er manglende adgang til en bankkonto. Betaling for seksuelle ydelser sker ofte kontant, hvilket kan udgøre en betydelig risiko, da opbevaring af kontanter kan gøre personer, der sælger sex, til mål for røverier og lignende. Adgang til en bankkonto er derfor central for sælgernes sikkerhed.

Personer, der sælger seksuelle ydelser, registreres typisk som enkeltmandsvirksomheder og selvom loven ikke kræver en erhvervskonto, vil de fleste banker stille krav om, at en sådan konto oprettes, og at private konti ikke anvendes til erhvervsrelaterede transaktioner. Både VIVEs kortlægning og erfaringer i arbejdsgruppen peger på, at personer, der sælger sex, ofte oplever at blive afvist af banker, der af forskellige årsager ikke ønsker at have dem som erhvervskunder. Det kan derfor være vanskeligt at oprette en erhvervskonto, samtidig med at private konti ikke kan anvendes uden risiko for lukning på grund af erhvervsaktivitet.

Derudover oplever personer, der sælger sex, at de skal redegøre for pengenes oprindelse, når de indsættes i banken, hvilket medfører en risiko for stigmatisering.

3.3.4 Udfordringer i relation til lejemål

Endelig har arbejdsgruppen drøftet udfordringer i forhold til fastholdelse af lejemål for personer, der sælger sex. Erfaringer fra arbejdsgruppens medlemmer peger på, at denne gruppe er særligt udsat for opsigelser af både private og erhvervsmæssige lejemål.

Da salg af sex ikke har formel status som erhverv, kan private lejemål opsiges, hvis der drives bordel eller udøves sexsalg fra hjemmet. Dette betyder, at personer, der sælger sex fra eget hjem, risikerer at miste deres bolig med henvisning til, at lejemålet bruges til "andet end aftalt".

Derudover kan et lejemål ophæves, hvis en lejer udviser adfærd, der medfører gener for andre personer i ejendommen eller skaber en generel utryghed. Selvom loven formelt kræver, at overtrædelser skal være væsentlige, er begrebet "generel utryghed" uklart og subjektivt, hvilket giver risiko for vilkårlige afgørelser. Erfaringer i arbejdsgruppen viser, at personer, der sælger sex, ofte oplever, at mulighederne for at finde lejemål er begrænsede, at priserne presses op, og at frygt for afvisning eller opsigelse gør det vanskeligt at klage eller stille krav overfor udlejere.

Stigma og diskrimination spiller en central rolle i disse udfordringer. Udlejere kan afvise potentielle lejere, der oplyser, at de sælger sex, hvilket reelt begrænser adgangen til både private og erhvervsmæssige lejemål. Samtidig gør uklarheden omkring, hvad der udgør "generel utryghed" det svært at forudse risikoen for

opsigelse eller at argumentere imod en opsigelse af lejemål. Kombinationen af stigma, begrænset adgang til lejemål, højere priser og risiko for opsigelse kan samlet set skabe en ustabil boligsituation, der påvirker sælgernes sikkerhed.

3.4 Opsummering

Lovgivning relateret til salg af seksuelle ydelser i Danmark kan siges at befinde sig i en juridisk gråzone. På den ene side er salg af seksuelle ydelser afkriminaliseret, men på den anden side er det ikke anerkendt som et lovligt erhverv i arbejdsretlig forstand. Samtidig reguleres forholdene for salg af seksuelle ydelser i en række forskellige lovgivninger, herunder særligt i straffeloven, skatte- og momslovgivningen, lov om betalingskonti, lov om aktiv beskæftigelse, udlændingeloven, serviceloven samt i leje-, almenleje og erhvervslejeloven.

Arbejdsgruppen har i den forbindelse drøftet, at der er et behov for at se lovgivningen på området i sin helhed. En mere sammenhængende og tydelig regulering vil kunne skabe mere lovmæssig klarhed, styrke retssikkerheden og skabe mere trygge og stabile rammer for personer, der sælger seksuelle ydelser. Erfaringer i arbejdsgruppen viser, at det kan være vanskeligt for frontpersonale at give vejledning om eksempelvis rettigheder til personer, der sælger sex. Øget klarhed og kendskab til lovgivningen forventes således at gøre det lettere for frontpersonale i offentlige instanser at rådgive personer, der sælger sex, således at de får bedre mulighed for at gøre brug af potentielle rettigheder. Arbejdsgruppen har i den forbindelse ligeledes drøftet behovet for at styrke adgangen til uvildig og tryk rådgivning, såsom ved at skabe bedre adgang til bistandsadvokater og øget mulighed for anonym rådgivning.

Eksempler på barrierer i kontakten med "systemet"

Uklarhed om grænserne mellem lovlig udlejning og rufferi

En dansk kvinde, der sælger sex, lejer et lille lokale i et industrikvarter, som hun korrekt registrerer som sin primære arbejdsplads. Hun driver klinikken selv og udlejer lejlighedsvis lokalet til andre personer, der sælger sex, til almindelig markedspris, uden provision og uden indblanding i deres arbejde. Efter få uger bliver hun kontaktet af kommunen, som oplyser, at der ikke må drives "denne type virksomhed" på adressen. Samtidig bliver hun gjort opmærksom på, at udlejning til andre personer, der sælger sex, kan blive betragtet som rufferi og i sidste ende medføre politianmeldelse. Af frygt for en sigtelse vælger kvinden at lukke sin virksomhed.

Frygt for stigmatisering og manglende retssikkerhed

En kvinde har gennem flere år solgt sex til en fast kunde, som arbejder i forsikringsbranchen. I forbindelse med hjælp til hendes forsikringer får han adgang til hendes fulde navn. Over tid begynder han at overskride hendes grænser og udvikler stærke personlige følelser. Da hun afviser ham, reagerer han med vedvarende og grænseoverskridende kontakt, som fortsætter over flere år. Kvinden fortæller, at hun længe undlader at kontakte politiet af frygt for stigmatisering og for at hendes erfaringer med at sælge sex blive bragt frem i lyset. Kunden udnytter denne sårbarhed og giver udtryk for, at hun ikke vil blive taget alvorligt, hvis hun anmelder forholdet.

Frygt for opholdsretlige konsekvenser

På et mindre bordel bliver to kvinder udsat for et voldeligt røveri. To mænd truer kvinderne med pistol, frarøver dem kontanter, telefoner og personlige ejendele og slår den ene kvinde. Kvinderne vælger ikke at anmelde røveriet, da de frygter, at kontakt med politiet kan få negative konsekvenser for deres opholdsgrundlag. Den ene kvinde har børn i sit hjemland, som er afhængige af, at hun sender penge, og hun vurderer, at risikoen ved en anmeldelse overstiger muligheden for hjælp og beskyttelse.

Usikkerhed og mistillid i mødet med systemet

En kvinde fortæller, at hendes kontakt med kommunen er præget af usikkerhed og manglende sammenhæng. Hun har haft adskillige sagsbehandlere og oplever, at lovgivning og muligheder tolkes forskelligt fra gang til gang. Det har gjort det svært for hende at finde ud af, hvilken hjælp hun kan få og hos hvem. Kontakten har medført betydelig bekymring og overvejelser om helt at opgive at søge støtte. Hun har ikke tillid til kommunen, og hun undlader derfor at oplyse, at hun sælger sex.

4. Risikofaktorer, udsathed og sikkerhed

At sexsalg er forbundet med risici bekræftes af såvel danske som internationale undersøgelser.³⁴ Eksisterende undersøgelser fokuserer i særlig grad på risici relateret til fysisk og psykisk helbred, risici relateret til vold eller udnyttelse samt sociale risici, herunder stigmatisering. Risici forekommer ikke ens for alle, der sælger sex, men hænger tæt sammen med både de strukturelle vilkår for sexsalg og den enkeltes livssituation.³⁵

Dette kapitel belyser risici og udsathed blandt personer, der sælger sex. Der findes i dag ikke et tilstrækkeligt kvantitativt datagrundlag til at give et samlet billede af, hvor stor en andel af personer, der sælger sex, der har erfaringer med de nævnte risici. Det er dog veldokumenteret, at risikoen for skade er højere blandt personer, der i forvejen er i udsatte livssituationer, og at risici kan forstærkes gensidigt, når flere udfordringer optræder samtidig. Kapitlet afsluttes derfor med et afsnit om samspillet mellem risikofaktorer.

4.1 Fysiske og psykiske risici

Fysiske og psykiske risici ved salg af sex knytter sig både til udsathed i forhold til vold og i forhold til helbred og sundhed mere generelt. Ser vi isoleret på risici relateret til vold, peger forskningen på, at risikoen for at opleve tvang, vold eller traumatiske hændelser varierer afhængigt af konteksten.³⁶ I forhold til rammer for salget så har en væsentlig del af forskningen fokuseret på forskelle mellem sexsalg, der finder sted på gadeplan, og indendørssalg, hvor sidstnævnte generelt er blevet forbundet med, at der blandt sælgerne er lavere risiko for at opleve psykiske problemer, stofbrug og hjemløshed.³⁷ Såvel forskning som erfaringer i arbejdsgruppen viser, at risici forbundet med sexsalg påvirkes af såvel graden af autonomi i forbindelse med salget, herunder om personer, der sælger sex, opererer på egen hånd eller for tredjeparter, og af strukturelle

³⁴ Connelly et al. 2018; Henriksen et al. 2021; Struyf, 2023.

³⁵ Bjønness 2013; Henriksen et al. 2021; Hulusjö, 2013; Järvinen & Henriksen 2018; Koken et al. 2004; Walkowitz 2017.

³⁶ Struyf, 2023; Jarvis-King 2023; Kofod et al. 2011; Henriksen et al. 2021.

³⁷ Monto 2004; Williamson & Folaron 2003

faktorer som lovgivning, samt personlige faktorer som køn, etnicitet, opholdsstatus og livsvilkår.³⁸

Heterogeniteten afspejles også i mulighederne for at håndtere potentielle risici. Forskning peger på, at forskellige strategier til at opretholde sikkerhed ved salg af sex spiller en central rolle i forhold til at undgå vold og grænseoverskridende adfærd fra kunder. VIVEs kortlægning viser, at strategierne for håndtering af fysiske risici generelt kan deles op i strategier, som ligger forud for mødet med kunden og strategier som anvendes under mødet med kunden. Dette omfatter bl.a. praktiske sikkerhedsforanstaltninger, som ikke at opgive en konkret adresse til kunden eller at sælge sex på steder med overvågning eller lignende. Det er dog samtidig tydeligt, at praktiske sikkerhedsforanstaltninger kun er en del af strategien, og at beslutningen om, hvorvidt man tager en kunde eller ej, i sidste ende ofte beror på en subjektiv vurdering af kundens adfærd.³⁹ VIVEs kortlægning påpeger i forlængelse heraf, at individualiseringen af sexsalg, hvor mange arbejder alene, stiller nye krav til sælgernes risikohåndtering. Den større autonomi og fleksibilitet forbundet med at sælge sex alene betyder således, at den enkelte sælger selv er ansvarlig for at sørge for, at de fysiske rammer for salget er sikre. For personer, som sælger sex under mere prekære, utrygge og evt. udnyttende forhold – fx migranter eller socialt udsatte – kan det være vanskeligt at implementere strategier til at opretholde kontrollen over salget, hvorfor risikoen for overgreb er større.⁴⁰

Der findes aktuelt ingen større danske kvantitative undersøgelser, der specifikt kortlægger omfanget af voldserfaringer blandt personer, der sælger sex i Danmark. VIVEs kortlægning fra 2020, som alene omfatter anmeldte episoder, viser, at 6 % af de personer, der indgår i analysen (personer der kan genfindes i registrene), har været udsat for volds- eller seksualforbrydelser, men det fremgår ikke, om hændelserne har haft direkte forbindelse til sexsalg. Tilsvarende viser data fra KFUK's sociale arbejde, at der er registreret en eller flere episoder med vold- eller voldtægt blandt 10,5 % af deres brugere i 2024. Det skal bemærkes, at den samme person godt kan have oplevet flere episoder, og eksempelvis har medarbejdere hos Reden København registreret 171 episoder med vold og voldtægt blandt deres 280 unikke brugere i 2024. Ligesom med data fra VIVEs kortlægning er der heller ikke her muligt at fastslå om episoderne er sket i forbindelse med salg af sex. Omvendt bør det også bemærkes, at der alene er tale om de episoder, der er registreret, og at der må forventes at være et betydeligt mørketal forbundet med de tilgængelige data.

Ser vi specifikt på forskning vedrørende børn og unge, der udveksler seksuelle ydelser, indikerer eksisterende dansk kvalitativ forskning, at der også blandt

³⁸ Deering et al. 2014; Krüsi et al. 2021.

³⁹ Henriksen et al. 2021; Henriksen & Järvinen 2019.

⁴⁰ Henriksen et al. 2021; Munksgaard et al. 2024; Sanders 2004; Vanwesenbeeck 2017.

denne gruppe er erfaringer med vold, voldtægt, tvang og grænseoverskridende adfærd i forbindelse med udveksling af seksuelle ydelser.⁴¹

Flere forhold bidrager til, at vold sjældent anmeldes eller deles med andre. For udenlandske personer, der sælger sex, kan modviljen skyldes frygt for repressalier fra eventuelle bagmænd/-kvinder, bekymring for konsekvenserne af at blive afsløret i at arbejde eller befinde sig ulovligt i Danmark eller generel mistillid til myndigheder. For andre handler tilbageholdenheden ofte om frygt for stigmatisering eller repressalier fra overgrebspersonen eller sociale myndigheder (fx risiko for at blive trukket i offentlige ydelser, hvis indtægt fra sexsalg bliver kendt). Hertil kommer, at den enkelte kan mangle overskud til at indgå i de møder, som er forbundet med en potentiel anmeldelse, eller at der er en manglende tiltro til, at en anmeldelse vil blive taget seriøst. Vold opleves dermed ofte som et individuelt grundvilkår ved at sælge sex – et vilkår, der er vanskeligt at undgå og vanskeligt at handle på. Manglende retsbeskyttelse og lav tillid til myndighederne bidrager yderligere til denne udsathed. Samlet set indikerer både forskning og erfaringer i arbejdsgruppen på et behov for en mere systematisk kvantitativ afdækning af forskellige former for vold på tværs af grupper kombineret med kvalitative undersøgelser, der kan belyse personer, der sælger sex, erfaringer med vold og andre fysiske risici, da mange forhold gør en rent kvantitativ kortlægning utilstrækkelig.

4.1.1 Helbred og sundhed

Der er kun få danske undersøgelser som fokuserer på helbredstilstanden blandt personer, der sælger sex. Statens Institut for Folkesundhed gennemførte i 2010 en survey blandt 88 personer, der solgte sex på klinikker. Resultaterne viste på den ene side bedre helbred på visse parametre, såsom lavere stressniveau, end i en kontrolgruppe, men samtidig en mere uhensigtsmæssig sundhedsadfærd med højere forbrug af tobak, alkohol og illegale stoffer samt et fysisk belastende arbejdsmiljø. Kvantitative registeranalyser fra VIVE viser herudover, at der blandt gruppen af danske personer, der sælger sex, er en gruppe som er karakteriseret ved at have forhøjet risiko for at opleve psykiske helbredsproblematikker – se kapitel 2. International forskning giver ligeledes et vist indblik i helbredsrisici. Den internationale forskning peger bl.a. på forhøjet risiko for seksuelt overførte sygdomme, HIV og uønskede graviditeter, og flere studier viser desuden en sammenhæng mellem sexsalg og stofbrug – både som finansieringskilde og som selvmedicinering til håndtering af psykisk og fysisk belastning.⁴²

Erfaringer i arbejdsgruppen peger ligesom forskningen på, at der i forhold til fysisk helbred bl.a. er risiko for at få seksuelt overførte sygdomme, opleve underlivssmerter- og irritation eller få belastningsskader. Det er desuden

⁴¹ Bjønness et al. 2022; Henriksen & Frøslev-Thomsen 2024.

⁴² Deering et al. 2014; Krüsi et al. 2021; Vanwesenbeeck 2017.

erfaringen, at der ofte er begrænset viden om seksuelt overførte sygdomme, prævention og behandlingsmuligheder blandt de personer, som henvender sig til organisationernes sundhedstilbud.

På det psykiske plan viser erfaringer i arbejdsgruppen, at psykiske belastninger fx som følge af grænseoverskridende oplevelser bl.a. kan komme til udtryk ved lavt selvværd, ensomhed, selvskadende adfærd, udbændthed og i diagnoser som eksempelvis depression, PTSD, borderline, angst etc. De psykiske belastninger, som nogle personer, der sælger sex, oplever, kan fx udmøntes i psykosomatiske lidelser, hvor psykisk pres får fysiske udtryk. De psykosomatiske reaktioner opstår særligt, når følelsesmæssige belastninger ikke kan bearbejdes, men i stedet "lagres" kropsligt. Det er således væsentligt også at inddrage psykosomatiske lidelser, når man taler om de samlede sundhedsmæssige risici relateret til at sælge sex.

Endelig afspejler erfaringer i arbejdsgruppen, at selvmedicinering ligeledes er en udbredt problematik blandt udsatte personer, der sælger sex, og hænger tæt sammen med både de fysiske, psykiske og psykosomatiske belastninger ved salg af sex. For nogle bliver alkohol, medicin eller illegale stoffer en måde at håndtere angst, smerte, søvnproblemer, ubehag ved seksuelle handlinger eller følelsesmæssige belastninger. Selvmedicineringen fungerer ofte som en kortvarig strategi, der kan dulle symptomer, men der er risiko for, at det på længere sigt kan forværre både den mentale og fysiske sundhed og føre til afhængighed. Samtidig kan brugen af rusmidler øge udsathed for personer, der sælger sex, hvilket uddybes i afsnit 4.3.

4.2 Sociale risici

Stigmatisering udgør en gennemgående social risikofaktor for personer, der sælger eller bytter sex, og påvirker både deres hverdagsliv, sociale relationer og adgang til hjælp. Stigmaet kan føre til hemmeligholdelse og isolation, fordi mange undlader at tale med familie, venner eller fagpersoner af frygt for fordømmelse. Dette betyder, at de ofte står alene med oplevelser af utryghed, overgreb eller tvivl om egen sikkerhed, og at muligheden for at søge støtte forringes.⁴³ Flere danske undersøgelser viser, at hemmeligholdelse af sexsalg er en væsentlig belastningsfaktor. En tredjedel af deltagerne i projektet "Exit prostitution" oplevede psykiske vanskeligheder forbundet med at leve et dobbeltliv, og flere beskrev, hvordan hemmeligholdelsen havde negative konsekvenser for relationen til deres nærmeste. Mange overvejede nøje, hvem de betroede sig til, og flere fortalte om nervøsitet for at blive afsløret, og at de konstruerede alternative forklaringer for at dække over indtægten fra sexsalg.⁴⁴

⁴³ Bjønness 2013; Henriksen et al. 2017; Kofod et al. 2011.

⁴⁴ Henriksen et al. 2017.

Stigmatiseringen viser sig på flere niveauer – fra lovgivning og myndigheders praksis (institutionel stigmatisering) og mediernes fremstilling af sexsalg (symbolsk stigmatisering) til omgivelsernes og familiens fordømmelse (social stigmatisering).⁴⁵ I mødet med sundhedsvæsenet, sociale myndigheder og retsvæsen/politi kan negative holdninger, berøringsangst eller manglende viden skabe barrierer for adgang til hjælp. Udenlandsk forskning peger i den forbindelse på, at det kan være vanskeligt for personer, der sælger sex, at blive anerkendt som ofre, hvis de udsættes for vold eller overgreb, fordi sexsalg betragtes som en risikofyldt eller moralsk forkert praksis.⁴⁶ Denne form for victimblaming kan forstærke oplevelsen af skam, marginalisering og mistillid til myndighederne og dermed afholde personer fra at søge støtte eller anmelde overgreb.

Erfaringer fra såvel dansk forskning som i arbejdsgruppen peger desuden på, at frykten for stigmatisering også betyder, at nogle personer, der sælger sex, finder det nødvendigt at leve et dobbeltliv og hemmeligholde deres involvering i sexsalg for deres familier og omgangskreds, hvilket kan have negativ betydning for kontakten til deres nærmeste og deres øvrige netværk.⁴⁷ Dette skal ses i lyset af, at nogle personer, der sælger sex, har svage sociale og familiære relationer eksempelvis grundet ustabile opvækstvilkår og tidligere oplevelser med at få overskredet grænser eller blive udsat for seksuel udnyttelse og vold. Disse forhold kan hver især – og i kombination – forstærke sociale risici i forbindelse med salg af seksuelle ydelser. Stigmatiseringen bidrager således både til individuel psykisk belastning og til en strukturel marginalisering, der øger risikoen for udsathed, isolation og manglende adgang til rettigheder og beskyttelse.

Stigmatiseringen og de sociale risici er ligeledes udtalte blandt personer under 18 år, der har erfaringer med at sælge og bytte af sex. Forskning viser, at udveksling af seksuelle ydelser ofte er forbundet med tavshed og hemmeligholdelse, hvilket kan skabe isolation og vanskeliggøre muligheden for at søge støtte hos familie, venner eller professionelle.⁴⁸ Risikoen for social udstødelse og stigmatisering beskrives også her som en væsentlig risikofaktor, og frykten for sociale repressalier betyder eksempelvis, at konkrete møder med henblik på udveksling af seksuelle ydelser hemmeligholdes, hvilket forstærker de fysiske risici forbundet med udvekslingen og forringer muligheden for at få hjælp, hvis der skulle ske noget. Hemmeligholdelsen forstærker ligeledes de psykiske risikofaktorer, da den unge ofte ikke har fortrolige at dele sine erfaringer med.

⁴⁵ Kofod et al. 2011.

⁴⁶ Corteen 2018; Stardust, et al. 2021.

⁴⁷ Henriksen et al. 2021.

⁴⁸ Bjønness et al. 2022; Henriksen & Frøslev-Thomsen 2024.

4.3 Samspil mellem risici og udsathedsfaktorer

De risikofaktorer, der er beskrevet i dette kapitel, forekommer sjældent isoleret, men indgår ofte i et komplekst samspil, hvor økonomiske, sociale, helbredsmaessige og strukturelle forhold gensidigt forstærker hinanden og øger de potentielle risici forbundet med sexsalg. Forskning i livssituationer blandt personer, der sælger sex, peger på, at social sårbarhed bør forstås som et resultat af samvirkende faktorer – både strukturelle, interpersonelle og individuelle – der påvirker, hvordan og hvorfor personer indtræder i og forbliver i sexsalg.⁴⁹ Erfaringer i arbejdsgruppen peger i samme retning og viser, at eksempelvis psykiske lidelser og psykiatriske diagnoser, ofte i kombination med rusmiddelbrug, udgør centrale risikofaktorer for vedvarende social udsathed blandt personer, der sælger sex.

For personer i social udsathed er sexsalg ofte en konsekvens af og et led i udsatheden snarere end årsagen til den. Samtidig kan sexsalg og de miljøer, det foregår i, bidrage til at fastholde eller forværre udsatheden gennem faktorer som stofafhængighed, gæld, vold og seksuelle overgreb. For nogle sker sexsalg i direkte sammenhæng med stofindtag, enten som middel til at finansiere et forbrug eller som en integreret del af sociale og stofrelaterede miljøer. Afhængighed af stoffer er med til at sætte personer, der sælger sex, i en særlig risikofyldt situation, idet de personer, der forsyner dem med stoffer, også ofte er de kunder, der køber seksuelle ydelser. Dette kan skabe et ulige afhængighedsforhold og være med til at forstærke risikoen for at opleve vold og voldtægt, da stofafhængigheden – særligt i kombination med ubehandlede psykiske lidelser – kan begrænse den enkeltes mulighed for at sætte grænser, vurdere risici eller varetage egen sikkerhed. Denne form for "internt salg" i stofmiljøet, hvor transaktionerne foregår inden for lukkede, stofrelaterede netværk, er således med til at forstærke udsathed blandt de personer, der sælger sex.

Ud over disse individuelle og sociale forhold peger arbejdsgruppens drøftelser på, at også mødet med myndigheder og sociale instanser kan indebære særlige risici for yderligere marginalisering. Manglende viden om sexsalg, stærke holdninger for/imod sexsalg og/eller begrænset kendskab til målgruppens heterogenitet kan medvirke til, at personer, der sælger sex, undlader at opsøge hjælp og støtte – også i tilfælde, hvor der er et klart behov (se desuden afsnit 4.2). Denne form for institutionel og strukturel sårbarhed indgår i et bredere samspil med andre faktorer i den enkeltes liv, såsom hjemløshed, psykisk sårbarhed, problematisk rusmiddelbrug og manglende netværk, der gensidigt kan forværre udsatheden. Hertil kommer, at risikoen for økonomiske sanktioner, eksempelvis i forbindelse med offentlig gæld eller sager om socialt bedrageri,

⁴⁹ Dodsworth 2015; Sanders 2007; Williamson & Folaron 2003.

kan afholde personer i udsatte positioner fra at søge hjælp til at forbedre deres situation.

Disse risikodynamikker kan forstærkes yderligere for personer, hvis opholdsstatus og migrationsbaggrund indebærer begrænsede rettigheder og øget usikkerhed. Migration til Danmark kan indebære en betydelig gældsbyrde og et pres for at sende penge hjem til familien, hvilket kan fastholde dem i sexsalg. I visse tilfælde sker salget under tvangsmæssige forhold, eksempelvis når personer er handlet til seksuel udnyttelse. Blandt udenlandske personer, der sælger sex, er isolation et udbredt vilkår – både fysisk, for dem der bor og arbejder på afsidesliggende lokationer, og psykisk, for dem der kontrolleres af bagmænd/kvinder. Denne kombination af isolation og usynlighed betyder, at mange bevidst undgår kontakt med både myndigheder og civilsamfund, hvilket øger risikoen for udnyttelse og gør det vanskeligt at få støtte og gøre brug af rettigheder. Vilkårene for udenlandske personer, der sælger sex, uddybes i kapitel 5.

Et særligt strukturelt forhold, som går på tværs af ovenstående forhold, er den juridiske gråzone, som præger sexsalg i Danmark (jf. kapitel 3). Denne betyder, at personer, der sælger sex, ofte er underlagt forskellige krav uden at have tilsvarende rettigheder. Denne uklarhed kan bidrage til yderligere marginalisering og indebærer en risiko for, at borgere utilsigtet kan komme til at handle i strid med reglerne. Samlet set viser dette komplekse samspil, at udsathed i forbindelse med sexsalg må forstås som resultatet af gensidigt forstærkende sociale, økonomiske og strukturelle faktorer.

4.3.1 Indsatser i lyset af kompleks udsathed

Arbejdsgruppen har som led i drøftelserne af risikofaktorer for personer, der sælger sex, drøftet behovet for at styrke skadesreducerende indsatser for mennesker i social udsathed, der sælger sex. Det omfatter særligt behovet for målrettede og opsøgende sundheds- og støttetilbud, der møder personer dér, hvor de befinder sig, samt for indsatser, der kan øge trygheden og tilliden til myndigheder. Arbejdsgruppen har bl.a. drøftet behovet for døgnåbne tilbud med adgang til basale faciliteter som bad, mad, rent injektionsudstyr, prævention og rådgivning samt adgang til personale med relevant specialiseret viden. I den forbindelse har det ligeledes været drøftet, at fraværet af sikre og bemandede lokationer til salg af seksuelle ydelser kan øge risikoen for vold og overgreb, særligt hvor salget foregår på kundens præmisser uden mulighed for tilkald eller støtte.

Endvidere har arbejdsgruppen drøftet behovet for, at mennesker i social udsathed, der sælger sex, sideløbende med ovennævnte skadesreducerende tiltag modtager helhedsorienterede indsatser, der mindsker afhængigheden af rusmidler, behandler psykiske og somatiske lidelser og sikrer trygge boligrammer, bostøtte mv., hvis deres livsvilkår skal forbedres. Det er i den forbindelse drøftet, at personer med både psykiske lidelser og

rusmiddelaafhængighed ofte kan have vanskeligt ved at opnå adgang til behandling som følge af krav om fremmøde, visitation og stoffrihed, og at begrænsede muligheder for akutte psykiatriske indsatser samt lavtærskel psykologbistand kan indebære, at belastninger forværrer, før behandling påbegyndes. Erfaringer i arbejdsgruppen tyder på, at visse behandlingsformer, herunder lægeordineret heroin, i praksis kan være utilgængelige for målgruppen, ligesom der ikke findes substitutionsbehandling for kokain.

For at understøtte muligheden for at anmelde forbrydelser begået mod personer, der sælger sex, har arbejdsgruppen bl.a. drøftet behovet for at inddrage erfaringer fra andre lande, hvor man har udviklet ordninger, der gør det muligt at anmelde kriminalitet anonymt eller uden risiko for registrering – eksempelvis i form af såkaldte "frit lejde"-modeller.

Derudover har arbejdsgruppen drøftet betydningen af en strategi for politiets virke i forhold til udsatte-området med det formål at understøtte retssikkerheden blandt udsatte personer generelt, herunder udsatte personer, der har erfaringer med at sælge sex. Erfaringer i arbejdsgruppen viser, at der i flere politikredse er konstruktive samarbejder mellem enkelte politifolk og organisationer, som har kontakt til personer, der sælger sex. Her er der tale om politifolk, som gennem deres specialiserede viden om sexsalg og evne til at møde personer, der sælger sex, fordomsfrit, lykkes med at skabe både tryghed i mødet og udøve støtte til de personer fra målgruppen, som måtte have behov for det. Erfaringerne viser, at det kan lade sig gøre for politiet at skabe en god dialog med målgruppen af personer, der sælger sex, og som samtidig kæmper med komplekse sociale problemstillinger såsom rusmiddelaafhængighed, hjemløshed, psykiske og fysiske helbredsproblemer etc., men at det kræver en socialfaglig tilgang med stor opmærksomhed på relationsdannelse og tryghedsskabelse. I den forbindelse har arbejdsgruppen drøftet forskellige tiltag, der kan understøtte, at personer i udsatte positioner i højere grad søger hjælp hos politiet, herunder muligheden for at etablere specialiserede "socialpolitibetjente" efter model fra sundhedsområdets socialsygeplejersker.

4.4 Opsummering

Salg og bytte af sex kan indebære en række fysiske, psykiske og sociale risici og kan være en konsekvens af selvsamme. Risikoen for skade varierer betydeligt på tværs af målgruppen og afhænger af livssituation, migrationsforhold, adgang til netværk og de konkrete rammer, som salget foregår under. Det er derfor også væsentligt at understrege, at personer, der sælger sex, ikke nødvendigvis oplever risici forbundet til salget – dog synes risikoen for at opleve stigmatisering at gå på tværs af hele målgruppen. Generelt er de beskrevne risici størst i situationer, hvor flere former for udsathed forekommer samtidig – eksempelvis når sexsalget foregår i kombination med stofbrug, psykisk sårbarhed eller gældsforhold.

De fysiske risici knytter sig bl.a. til udsathed for vold, overgreb og helbredsmæssige belastninger, mens de psykiske risici kan omfatte stress, angst, depression og traumereaktioner. For nogle er psykiske problemer en konsekvens af vold, overgreb eller kontroltab i forbindelse med sexsalg, mens sexsalg for andre kan forstærke eksisterende psykiske belastninger. Hertil kommer oplevelser af isolation, stigma og dobbeltliv, som yderligere kan bidrage til mistrivsel og psykisk sårbarhed.

De sociale risici hænger tæt sammen med frygten for stigmatisering, som kan føre til hemmeligholdelse og isolation og dermed begrænse mulighederne for at søge hjælp eller støtte.

For personer uden lovligt ophold eller arbejdstilladelse medvirker frygt for registrering, hjemsendelse eller repressalier fra eventuelle bagmænd/-kvinder til at øge risikoen for udnyttelse og manglende beskyttelse.

Der findes fortsat væsentlige videnshuller på området. Særligt mangler der mere systematisk viden om omfanget og karakteren af vold, helbredsbelastninger og psykisk mistrivsel samt om, hvordan risikofaktorer udvikler sig forskelligt i forskellige dele af målgruppen. Dette gælder især for personer i marginaliserede positioner og personer uden lovligt ophold, som ofte ikke indgår i eksisterende datakilder. Et styrket vidensgrundlag er afgørende for at kunne udvikle indsatser, der både forebygger skade og sikrer bedre adgang til hjælp og støtte for personer, der sælger sex i Danmark.

Eksempel på et samspil mellem risici og udsathedsfaktorer*Problematiske rusmiddelbrug og salg af sex som indtægtskilde*

En kvinde i starten af 20'erne har levet et liv præget af ustabilitet og udsathed. Hun voksede op med en forælder, som kæmpede med psykiske problemer og problematisk rusmiddelbrug, hvilket bl.a. betød, at de ofte manglede penge til basale fornødenheder. Kvinden fik første gang betaling for sex som 14-årig, hvor hun boede på et opholdssted, som hun stak af fra. Over de næste par år blev hun en del af et miljø præget af stoffer, og hun begyndte også selv at bruge kokain. Hun har lange perioder uden fast bolig, hvor hun enten er på gaden eller rundt omkring hos bekendte fra stofmiljøet. Hun sælger sex for at få råd til stoffer. Hun har forsøgt at komme væk fra miljøet af flere omgange, hvor hun har været i rusmiddelbehandling. Hun oplever dog, at det er uoverskueligt, og hun beskriver, at hun har flere traumatiske oplevelser, som hun aldrig har fået bearbejdet – det gælder både fra barndommen og fra livet på gaden. Hun har massive erfaringer med vold både fra kunder, men også fra andre personer som er en del af gade- og stofmiljøet. Hun har bl.a. oplevet voldtægt fra kunder og har oplevet at blive overfaldet på gaden og fået sine tænder slået ud og blive frarøvet penge og stoffer. I dag tjener hun både penge på at sælge fysiske seksuelle ydelser og derudover tjener hun også penge på at sende nøgenbilleder og lignende til forskellige mænd. På den måde har hun flere muligheder for at tjene penge, men hun oplever det også som om, at hun altid er på jagt efter enten penge eller stoffer.

Eksempler på forbrydelser begået mod personer, der sælger sex.

Afpresning og trusler:

En kvinde opdager sammen med en kollega, at en mand står og filmer dem og deres kunder, når de går ind og ud af bordellet. Da de konfronterer ham, nægter han at slette optagelserne og truer i stedet med at kontakte politiet og anmelde dem for ulovligt og sort arbejde samt bordeldrift, hvis de ikke yder sex til ham uden betaling. Af frygt for konsekvenserne ender de i en periode med at efterkomme hans krav. Situationen eskaleres yderligere, da han en dag medbringer en ven og insisterer på, at han "skal have det samme".

Udnyttelse:

På det lille bordel arbejder kvinderne typisk vagter af 10–12 timers varighed og betaler en fast husleje pr. vagt. Udlejeren er bekendt med, at der drives bordel i lokalerne, og derfor opkræver han to typer husleje: én formel husleje via papirerne og en ekstra, kontant betaling, som han personligt henter hver måned som "kompensation" for, at lokalerne bruges som bordel. Den ekstra betaling er ikke dokumenteret, og kvinderne oplever, at de ikke kan afvise den, fordi de ellers risikerer at miste deres arbejdssted. Den samlede huslejebetaling betyder, at kvinderne ofte arbejder mere og længere for at dække deres udgifter.

Fysisk vold:

En transkønnet kvinde bliver kontaktet af mand, som gerne vil have en aftale. Da manden ankommer, tvinger flere mænd sig ind på bordellet. Mændene overfalder og gennembanker kvinden og stjæler de penge, hun har liggende.

5. Vilkår for udenlandske personer, der sælger sex

Udenlandske personer, der sælger sex i Danmark, udgør en sammensat og differentieret gruppe med stor variation i oprindelsesland, baggrund, motiver og opholdsstatus. Disse forskelle har stor betydning for de vilkår og udfordringer, de oplever i forbindelse med salg af sex. I dette kapitel beskriver vi centrale faktorer – migrationsforhold, økonomiske vilkår, arbejdsvilkår og organisering samt kontakt med myndigheder og lovgivning – som har betydning for vilkårene for udlændinge, der sælger sex i Danmark. Undervejs giver vi eksempler på konkrete udfordringer med udgangspunkt i erfaringer blandt arbejdsgruppens medlemmer.

5.1 Migrationsforhold

Migranter udgør en stadig større del af det europæiske arbejdsmarked, og det er en generel tendens, at migranter er mere marginaliserede, arbejder under ringere vilkår og er udsat for større arbejdsmæssige risici end ikke-migranter. Det gælder også for migranter, der tjener penge på salg af seksuelle ydelser.⁵⁰ Det anslås, at mere end halvdelen af alle, der sælger sex i europæiske lande, er migranter, og i de nordiske lande estimeres andelen at være endnu højere.⁵¹

Baggrunden for at migrere med henblik på at sælge sex kan både være drevet af økonomiske forpligtelser, et håb om bedre livsvilkår og manglende alternativer i hjemlandet. Derudover kan pres eller udnyttelse fra netværk og bagmænd/kvinder også være udslagsgivende.⁵² Tidligere blev rejsen ofte arrangeret gennem lokale netværk, men i dag organiseres den i stigende grad via online platforme. Denne udvikling har medført, at kontakten til de personer, der står for tilrettelæggelsen, er blevet mere fragmenteret og uigennemsigtig, hvilket øger risikoen for udnyttelse. Nogle migranter er bevidste om de risici, som både rejsen og sexsalget indebærer, men vælger alligevel at tage af sted i håb om bedre økonomiske og sociale levevilkår. Andre har kun begrænset viden om de forhold, der venter dem i Danmark eller Europa, herunder deres rettigheder og muligheder for støtte.

⁵⁰ Adriaenssens et al. 2016; Agustin 2007; Henriksen et al. 2021; Munksgaard et al. 2024; Vuolajärvi 2019.

⁵¹ Hubbard et al. 2008; Scambler 2007; Vuolajärvi 2019.

⁵² Plambeck et al. 2022.

Opholdsstatus har væsentlig betydning for de vilkår, som udenlandske sælgere møder i Danmark. Personer uden lovligt ophold lever med en konstant risiko for udvisning og har kun begrænset adgang til sociale, sundhedsmæssige og retlige ydelser. En udvisning kan betyde tab af både egen og familiens forsørgelsesgrundlag. For personer med lovligt ophold, men uden arbejdstilladelse, er situationen anderledes. De må gerne opholde sig i Danmark, men den manglende arbejdstilladelse kan medføre bødestraf og – i visse tilfælde – inddragelse af opholdstilladelsen.

5.2 Økonomiske vilkår

Forskning peger på, at sexsalg i Europa for mange migranter udgør et økonomisk alternativ til arbejdsløshed og fattigdom, snarere end et egentligt valg. For en del migrantkvinder er det kun ved at tage de risici, som migrationen indebærer, at de kan forsøge at skabe et indkomstgrundlag, tilbagebetale gæld eller forsørge familiemedlemmer i hjemlandet.⁵³

Udenlandske personer, der sælger sex i Danmark, befinder sig derfor ofte i en ustabil økonomisk situation. Mange har betydelig gæld, hvilket forstærker afhængigheden af indkomsten fra salg af sex. Gælden kan være "gammel" – fx gæld optaget på grund af sygdom i familien, bolig eller mindre forsørgelsesprojekter – eller "ny" gæld opstået i forbindelse med rejsen til Danmark grundet bl.a. udgifter til transport, dokumenter, betaling af bagmænd/-kvinder mv. I takt med at det er blevet vanskeligere og dyrere at opnå visum til Europa, er rejsens samlede omkostninger steget markant, hvilket har medført en øget gældsætning for den enkelte. Da der kun findes få eller ingen lovlige og sikre måder at rejse til Europa på, tvinges migranter til at acceptere ekstremt risikofyldte og farlige rejseforhold. Mange er afhængige af netværk, som kan tilbyde både beskyttelse og ressourcer under rejsen og i Danmark, men som samtidig kan skabe forpligtelser og afhængighed, der binder dem til bestemte arbejdsgivere eller bagmænd/-kvinder.⁵⁴

Såvel forskning som erfaringer i arbejdsgruppen viser, at denne kombination af økonomisk usikkerhed, gæld og afhængighed øger sårbarheden over for udnyttelse og vanskeliggør mulighederne for at forlade sexsalg, selv når det opleves som utrygt eller uønsket. Opbygning af gæld stopper ikke nødvendigvis efter ankomsten til Danmark. Det kan eksempelvis være forbundet med betydelige udgifter at få adgang til – og efterfølgende have ophold på – en klinik eller anden lokation, hvorfra man kan sælge sex. En mulig strategi til at nedbringe gæld kan være at rekruttere andre til salg af seksuelle ydelser. På denne måde kan nogle ende i en situation, hvor de både selv er blevet rekrutteret og gældsatte, og samtidig også bidrager til at rekruttere andre.

⁵³ Plambeck et al. 2022.

⁵⁴ Plambeck et al. 2022.

5.3 Arbejdsvilkår og organisering

Der er i arbejdsgruppen erfaring for, at arbejdsvilkår for udlændinge, der sælger sex i Danmark, varierer betydeligt. Der findes forskellige måder at organisere arbejdet på – fra selvstændig organisering til mere styrede forhold, hvor mellemlid/bagmænd/-kvinder står for annoncering, booking og økonomi. I nogle tilfælde kan dette indebære beskyttelse og praktisk støtte, men i andre skaber det afhængighed og grobund for udnyttelse og tab af kontrol. Erfaringer i arbejdsgruppen peger på, at nogle udenlandske personer kan være fanget i kredsløb, hvor gæld, rekruttering og afhængighed hænger tæt sammen, og hvor grænserne mellem frivillighed og udnyttelse er flydende.⁵⁵

Uanset organiseringsform peger såvel forskning som erfaringer i arbejdsgruppen på, at udlændinge generelt sælger under dårligere vilkår end danske. Et dansk studie baseret på online annoncedata viser eksempelvis, at udlændinge, der sælger sex, er mere tilgængelige end danske sælgere. Danske sælgere anslås således at være tilgængelige 51 timer om ugen, mens udenlandske sælgere er tilgængelige mellem 92 og 108 timer om ugen⁵⁶. Hertil kommer, at udenlandske sælgere oftere annoncerer med at være tilgængelige for kunder hele døgnet.⁵⁷ Økonomisk afhængighed og opholdsstatus spiller en central rolle i forhold til forskelle i arbejdsvilkår. Jo større gæld en person har, desto større er presset for at acceptere lange arbejdstider og usikre eller udnyttende forhold – se i øvrigt kapitel 2 og 4.

5.4 Lovgivning og kontakt med myndigheder

Arbejdsgruppen har drøftet, hvordan de gældende juridiske rammer påvirker udenlandske personer, der sælger sex i Danmark, og hvordan kontakten til myndighederne formes af disse rammer. Erfaringer i arbejdsgruppen peger på, at kontakten mellem myndigheder og udenlandske personer, der sælger sex ulovligt i Danmark, er formet af et grundlæggende dilemma: På den ene side har myndighederne et ansvar for at beskytte personer, der udsættes for udnyttelse, vold eller menneskehandel, mens kontakten til de samme myndigheder på den anden side kan indebære en risiko for udenlandske personer, som ikke har en opholds- og/eller arbejdstilladelse.

I det følgende belyses, hvordan dette dilemma kommer til udtryk i praksis – med udgangspunkt i adgangen til juridisk støtte og sundhedstilbud. Afsnittet bygger på både eksisterende forskning og arbejdsgruppens egne erfaringer med målgruppen og søger at pege på barrierer samt mulige veje til at styrke udenlandske personers retssikkerhed og adgang til grundlæggende ydelser.

⁵⁵ Plambeck 2014; Prieur et al. 2021.

⁵⁶ Munksgaard et al. 2024.

⁵⁷ Munksgaard et al. 2024,

5.4.1 Adgang til juridisk støtte

Såvel forskning som erfaringer i arbejdsgruppen peger på, at udlændinge, der sælger sex i Danmark, oplever barrierer i forhold til at anmelde forbrydelser begået imod dem. For personer uden opholds- eller arbejdstilladelse kan frygten for myndighedsreaktioner som nævnt føre til, at forbrydelser begået mod udlændinge, der sælger sex i Danmark, ikke anmeldes.⁵⁸

Der er flere forhold, som har betydning for dette. For det første er der i arbejdsgruppen erfaring for, at udenlandske personer kan have negative erfaringer med myndigheder med fra deres hjemlande, hvor myndigheder forbindes med kontrol, korruption eller overgreb. Mistillid og frygt, særligt for hjemsendelse, kan derfor videreføres til mødet med danske myndigheder og udgør således en væsentlig barriere for at søge hjælp – også i tilfælde af udnyttelse og overgreb. For det andet har udenlandske personer, der sælger sex, sjældent kendskab til deres rettigheder, hvis de eksempelvis oplever udnyttende arbejdsforhold eller udsættes for en forbrydelse. Kulturforskelle, sproglige barrierer og misinformation betyder, at mange ikke ved, hvor de skal henvende sig, eller hvilken hjælp de har ret til.

Arbejdsgruppen har drøftet mulige måder at mindske barrierer i forhold til anmeldelser, herunder potentialet ved indførelse af en frit-lejde-ordning, hvor personer kan anmelde kriminelle forhold til politiet og andre myndigheder uden konsekvenser for eksempelvis opholdsstatus. Erfaringer i arbejdsgruppen viser, at udenlandske personer uden opholdstilladelse først kan få at vide, om de får tiltalefrafald, efter at en formel anmeldelse er indgivet, hvilket kan bidrage til en tilbageholdenhed i forhold til anmeldelser. Denne tilbageholdenhed kan potentielt mindskes gennem en frit-lejde-ordning.

Arbejdsgruppen har ligeledes drøftet behovet for at overveje en udvidelse af retten til videoafhøring, som i dag gælder børn under 15 år. Da mange udenlandske personer hurtigt rejser videre, kan videoafhøringer fastholde centrale vidneforklaringer og samtidig mindske belastningen for de berørte.

5.4.2 Adgang til social- og sundhedstilbud

De juridiske rammer beskrevet ovenfor medfører væsentlige barrierer for adgang til social- og sundhedsydelser – særligt for personer uden opholdstilladelse, som kun i meget begrænset omfang har ret til sådanne tilbud. Erfaringer i arbejdsgruppen viser, at sundhedstilbud ofte udgør en central indgang til målgruppen, idet mange udenlandske personer, der sælger sex, først kommer i kontakt med myndigheder gennem sundhedsfaglige aktører.

Der er i arbejdsgruppen erfaring for, at opsøgende arbejde udført af civilsamfundsorganisationer spiller en afgørende rolle i at skabe kontakt mellem

⁵⁸ Bowen et al. 2021, Henriksen et al. 2021.

potentielle tilbud og udenlandske personer, der sælger sex. For personer uden lovligt ophold er denne indsats særlig vigtig, da de sjældent selv opsøger eksisterende tilbud og ofte lever isoleret eller under kontrol fra andre. Samtidig forudsætter en effektiv indsats, at fagpersoner – eksempelvis i sundhedsvæsenet – har kendskab til de rettigheder og begrænsninger, der gælder for personer med og uden opholdstilladelse.

Der findes i dag landsdækkende opsøgende initiativer, der kombinerer sundhedsfaglig rådgivning, social støtte og screening for menneskehandel. Disse indsatser udføres af civilsamfundsorganisationer med statslig medfinansiering og samarbejder på tværs af regioner. Arbejdsgruppen har drøftet fordelene og ulemperne ved disse eksisterende strukturer, herunder finansieringsmodeller, og om de i tilstrækkelig grad understøtter udviklingen på området herunder udviklingen i andelen af udenlandske personer, der sælger sex i Danmark. Statens puljemidler er som udgangspunkt målrettet personer med lovligt ophold, hvilket begrænser civilsamfundsorganisationers mulighed for at yde støtte til en væsentlig del af målgruppen. Arbejdsgruppen er opmærksom på, at puljestyling ligger uden for gruppens kommissorium, men arbejdsgruppens drøftelser afspejler, at denne afgrænsning har betydning for, hvem der reelt kan nås af de eksisterende sociale og sundhedsmæssige indsatser.

Endelig bemærker arbejdsgruppen, at der, med undtagelse af menneskehandelsområdet, i øjeblikket ikke findes en national instans, som sikrer koordinering af indsatser og uddannelse af fagpersoner på området for sexsalg og levevilkår for personer, der sælger sex.

5.5 Særligt for personer udsat for udnyttelse eller menneskehandel

Endelig har arbejdsgruppen drøftet de særlige vilkår, der kendetegner udenlandske personer, der sælger sex i Danmark, hvor sexsalget sker som følge af tvang, udnyttelse eller decideret menneskehandel.

Arbejdsgruppen har i sine drøftelser identificeret tre undergrupper blandt personer, der sælger sex, og som er udsat for udnyttelse eller menneskehandel. Den første gruppe omfatter personer, der er vurderet udsat for menneskehandel af de danske myndigheder (Center mod Menneskehandel i Social- og Boligstyrelsen, Udlændingestyrelsen eller domstolene), og der som følge heraf modtager hjælp under regeringens handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel 2022-2025. Den anden gruppe består af personer, som fagfolk vurderer som udsat for menneskehandel, men som ikke selv ønsker at stå frem med henblik på formel identifikation hos myndighederne, samt personer, som ikke betragter sig selv som udsat for menneskehandel og derfor ikke ønsker at

stå frem som sådan. Den tredje gruppe udgøres af personer, der ikke er udsat for menneskehandel, men som kan være udsat for forskellige former for udnyttelse i forbindelse med deres salg af sex. Hvor den første gruppe modtager støtte, jf. handlingsplanen, risikerer de to sidste grupper at stå uden støtte, selvom de også befinder sig i udsatte positioner.

Arbejdsgruppen har drøftet behovet for at styrke lavtærskeltilbud, som kan sikre støtte til disse to grupper bl.a. ved at styrke kendskab og adgang til de tilbud, som de personer, der har lovligt ophold, har adgang til, eksempelvis efter serviceloven. Erfaringer i arbejdsgruppen viser, at det er vigtigt, at tilbuddene bygger på anonymitet, og at der tænkes i at skabe en sammenhængende indsats, så der ikke etableres parallelle ordninger, der forringer eksisterende tilbud. Dette kan ske gennem en videreudvikling af eksisterende tilbud og en styrkelse af faglig viden blandt myndigheder, fx inden for social- og sundhedsområdet.

Ud over behovet for trygge og tilgængelige støttemuligheder viser erfaringer i arbejdsgruppen, at økonomisk stabilitet kan være en vigtig faktor i forebyggelsen af udnyttelse. Initiativer, der kan skabe økonomisk stabilitet, kan samtidig have en opsporende effekt. Mange udenlandske personer, der sælger sex, befinder sig som nævnt i en økonomisk usikker situation, ofte uden adgang til stabile indkomstkilder eller sociale sikkerhedsnet. For personer med lovligt ophold er det allerede muligt at etablere beskæftigelsesrettede tilbud, og arbejdsgruppens drøftelser afspejler, at lignende ordninger med fordel kan overvejes for personer uden lovligt ophold i perioden op til hjemsendelse. Midlertidige alternative indtjeningsmuligheder vil potentielt kunne øge villigheden til at søge hjælp og i nogle tilfælde gøre det lettere at stå frem med oplysninger om udnyttende forhold.

I Danmark har den danske indsats til bekæmpelse af menneskehandel siden 2002 været forankret i tværministerielle handlingsplaner, da indsatsen går på tværs af myndigheder og aktører. Arbejdsgruppen er enig i, at indsatsen til bekæmpelsen af menneskehandel kræver et tværfagligt perspektiv. Imidlertid peges der på, at der er et behov for et mere langsigtet perspektiv, som ikke har udgangspunkt i midlertidige bevillinger og handlingsplaner.

Arbejdsgruppens drøftelser afspejler endvidere, at det er en forudsætning for at styrke levevilkårene for udenlandske personer, der sælger sex, og som potentielt er udsat for menneskehandel, at politiet får flere øremærkede ressourcer til at prioritere efterforskningen af menneskehandel, menneskeudnyttelse, vold, voldtægt mv. Det blev i denne forbindelse påpeget af medlemmer i arbejdsgruppen, at myndighedsrazziaer i nogle tilfælde kan have en positiv effekt, da de kan føre til, at særligt unge udenlandske kvinder identificeres og får mulighed for at komme ud af prostitution. I drøftelsen heraf blev det dog også påpeget, at razziaer også kan have utilsigtede negative konsekvenser.

Arbejdsgruppen drøftede derfor fordelene ved, at der lægges større vægt på målrettet efterforskning frem for brede kontrolindsatser, herunder udlændingekontrol.

5.6 Opsummering

Udenlandske personer, der sælger sex i Danmark, udgør en sammensat gruppe med betydelig variation i oprindelseslande, baggrunde, motiver og opholdsstatus. Selvom gruppen ikke er homogen, peger såvel forskning som erfaringer i arbejdsgruppen på, at en række strukturelle forhold har afgørende betydning for gruppens levevilkår. Kombinationen af gæld, usikker eller manglende opholdsstatus, begrænset adgang til rettigheder, manglende kendskab til gældende regler, sproglige og kulturelle barrierer samt eventuel kontrol fra bagmænd eller -kvinder kan samlet set øge graden af sårbarhed og risikoen for udnyttelse.

Disse forhold påvirker både mulighederne for økonomisk stabilitet og adgangen til hjælp, støtte og beskyttelse. Erfaringer i arbejdsgruppen viser i denne forbindelse, at systematiske indsatser, der kombinerer skadesreduktion, opsøgende arbejde og adgang til social, juridisk og sundhedsfaglig støtte, er væsentlige elementer i arbejdet med at styrke gruppens beskyttelse og generelle levevilkår.

Arbejdsgruppen har ligeledes drøftet behovet for, at politiet får øremærkede ressourcer til at prioritere målrettet efterforskning, der vedrører udenlandske personer, som sælger sex, herunder at barrierer for anmeldelser kan reduceres gennem ordninger, hvor personer kan afgive en indledende forklaring uden konsekvenser for opholdsstatus, fx i form af en frit-lejde-model.

Eksempler på vilkår for udenlandske personer, der sælger sex i Danmark

Arbejdsvilkår præget af kontrol og økonomisk udsathed

En thailandsk kvinde sælger sex på en massageklinik i Danmark. Hun er kommet til Danmark på et turistvisum. I Thailand har hun tre børn, som er blevet ved hendes mor, og som hun skal sende penge hjem til. Hun bor i baglokalet på den massageklinik, hvor hun både tilbyder massage og seksuelle ydelser. Hun sover i baglokalet, og ejerne af klinikken presser hende til konstant at være til rådighed for kunder. Det gælder også, hvis hun er syg eller har menstruation. Hun betaler halvdelen af alt, hvad hun tjener, til ejerne af klinikken. Hun oplever, at det er let for ejerne at udnytte personer som hende, for selvom de ikke bruger fysisk vold imod hende, så udnytter de hendes økonomiske udsathed, og at hun ikke har andre muligheder end at arbejde for dem.

Arbejdsvilkår præget af selvstændighed, men høj intensitet

En østeuropæisk kvinde i 20'erne rejser periodisk til Danmark for at sælge sex. Når hun er i sit hjemland, sælger hun også sex, men det er svært at tjene ret mange penge, så en veninde rådede hende til at tage til Danmark. Hver gang hun er i Danmark, plejer hun at arbejde 5-6 dage med 6-7 kunder hver dag. Hun oplever, at hun kan få mange kunder i Danmark, hvis hun annoncerer med, at hun er "new in town". Når hun er i Danmark, så er hun altid på, for alt handler om at tjene penge og gerne så mange som muligt i den tid, hun er her. Det er fysisk og mentalt udmattende, men pengene fra sexsalg i Danmark skal betale for hendes uddannelse i hjemlandet, og hun ser det som hendes vej til et bedre liv.

Arbejdsvilkår præget af "hustle", risici og udsathed

En nigeriansk kvinde sælger sex i de sene aftentimer på gaden i København. Hun bor på et pensionat sammen med andre kvinder i samme situation. Huslejen er uforholdsmæssig høj, men beliggenheden er afgørende for hurtigt at finde kunder. Hver måned sender hun penge hjem til sine børn og sin familie i Nigeria. Samtidig afdrager hun på en gæld til de personer, der muliggjorde hendes rejse til Europa. Gælden reduceres ikke. Tværtimod vokser den løbende gennem renter, ekstra krav og uigennemsigtige betalingsaftaler. Trusler rettet mod familien i hjemlandet gør det umuligt for hende at stoppe betalingerne. Hendes arbejdsdag består af mange timer på gaden, ofte uden kunder og ofte i kulde og mørke. Hun mødes jævnligt af nedladende kommentarer og blikke samt deciderede trusler. Hun ved, at hendes manglende opholdsgrundlag og afhængighed af indkomsten gør hende sårbar, og at overgreb derfor forbliver uden konsekvenser for gerningspersonen. Hun har ikke adgang til et egentligt netværk. Kontakten til de andre kvinder er begrænset til arbejdet på gaden og præget af mistillid og konkurrence. Uden for arbejdstiden er hun alene.

6. Byttedating og forebyggelse med særligt fokus på ungemålgruppen

I ovenstående kapitler har fokus hovedsageligt været på eksplicitte *handelsrelationer*, hvor en person *sælger* seksuelle ydelser til en *køber*. Der findes dog også andre former for kommercielle seksuelle relationer, ofte benævnt "gråzoneprostitution", "prostitutionslignende relationer", "sugardating" eller "byttedating". I denne type kommercielle seksuelle relationer kan der ofte være en mindre tydelig sælger-køber-dikotomi, end det er tilfældet i det, der betegnes som sexsalg, jf. kapitel 1. Det betyder, at personen, der udveksler seksuelle ydelser mod betaling eller modydelse, ikke nødvendigvis anskuer den anden part som en kunde, men potentielt som en date, en sexpartner eller en, man kan få penge fra. I dette kapitel beskriver vi centrale kendetegn ved børn og unge, der udveksler/bytter seksuelle ydelser eller samvær til gengæld for en modydelse såsom penge, gaver, rusmidler, husly, anerkendelse, spænding etc. Derudover belyses arbejdsgruppens drøftelser omkring forebyggelse af udveksling af seksuelle ydelser for en modydelse blandt børn og unge.

Det er væsentligt at understrege, at lavalderen for salg af seksuelle ydelser i Danmark er 18 år. At købe seksuelle ydelser af en person under 18 år er strafbart, jf. *straffelovens* § 224, og vil altid udgøre et overgreb i juridisk forstand. Ethvert forsøg på at udvide definitionen af salg af seksuelle ydelser til situationer, hvor der ikke meningsfyldt kan gives samtykke, lægger et uretmæssigt ansvar på ofre for seksuel udnyttelse. Dette er væsentligt at have for øje i forbindelse med diskussioner af udveksling af seksuelle ydelser, som involverer børn og unge. Samtidig er det dog vigtigt, at vi som samfund forholder os til, at der er tydelige indikationer på, at nogle personer starter med at udveksle seksuelle ydelser, inden de bliver 18 år, samt at dem, der aftager ydelserne, oftest er over 18 år.

6.1 Transaktionel udveksling af seksuelle ydelser

I de senere år har der været en stigende opmærksomhed på nye former for transaktionel udveksling af seksuelle ydelser. Hvor fokus tidligere primært har været rettet mod et traditionelt salg af seksuelle ydelser, forstået som

kommercielle transaktioner med klart definerede ydelser, priser og tidsrammer, peger nyere dansk og international forskning på et langt bredere spektrum af praksisser og bytterelationer.⁵⁹

Et af de mest omtalte fænomener er "sugardating", som vandt udbredelse i Danmark i takt med fremkomsten af hjemmesiden Sugardaters.com i 2013.⁶⁰ Forskning karakteriserer typisk sugardating som et forhold, hvor *"en yngre person, ofte en kvinde, bytter sex eller intimitet eller andre former for kompensation med en ældre person, ofte en mand"*.⁶¹ Modsat den traditionelle forståelse af sexsalg, som en (ofte) asymmetrisk magtrelation mellem en sælger og en køber, forstås relationerne her ofte som mere ligeværdige, og de er pakket ind i et sprog af frihed og seksuel leg. Siden fremkomsten af hjemmesiden Sugardaters.com er der ligeledes en række andre platforme, som også bruges til etablering af kontakt, herunder OnlyFans, Grindr, Instagram og TikTok.

I forskningen anvendes begrebet "transaktionel sex" som en bred og overordnet betegnelse for situationer, hvor der udveksles seksuelle eller intime handlinger mod materielle eller immaterielle goder – eksempelvis penge, rusmidler, gaver, husly, opmærksomhed eller social status – men hvor udvekslingen ikke nødvendigvis forstås som en decideret handel med seksuelle ydelser af de involverede selv.⁶²

I en dansk kontekst har forskere introduceret begrebet "byttedating" for at rumme de mange forskellige former for intime eller seksuelle udvekslinger, som børn og unge indgår i.⁶³ Byttedating favner bredt fra online udvekslinger af billeder og digitale samtaler til aftaler om fysisk samvær eller møder, hvor en noget-for-noget-udveksling finder sted. Fænomenet omfatter således både udveksling af seksuelle ydelser mod eksplicit økonomisk kompensation og mere uformelle bytterelationer, hvor motivet for udvekslingen kan handle om udveksling til gengæld for oplevelser, spænding, husly, rusmidler, anerkendelse eller adgang til bestemte sociale miljøer.

Begrebet byttedating adskiller sig fra tidligere anvendte betegnelser som "ungdomsprostitution" og "gråzoneprostitution" ved at lægge vægt på de unges egne perspektiver og erfaringer. Mange børn og unge opfatter ikke deres handlinger som decideret sexsalg, men de kan heller ikke genkende de mere romantiserede beskrivelser af sugardating som et ligeværdigt rum⁶⁴, som "to mennesker er gået ind i på baggrund af gensidig tiltrækning og respekt", som fx

⁵⁹ Bjønness et al. 2022; Holmström et al. 2019; Nayar 2017; Scull 2022.

⁶⁰ Bjønness et al. 2024.

⁶¹ Bjønness & Jensen 2019, p. 29.

⁶² Krusch et al. 2019; Gunnarsson & Strid 2023.

⁶³ Bjønness et al. 2022.

⁶⁴ Kristiansen 2019.

Sugardaters.com markedsfører det.⁶⁵ Fælles for børnene og de unge er, at de italesætter deres praksis som et bytte og en noget-for-noget-relation. Der er tale om et bredt spektrum af relationer, hvor grænserne mellem intimitet og økonomi flyder sammen.

6.2 Social baggrund og levevilkår blandt personer, der byttedater

Væsentlig viden om unges baggrund og motivation for at udveksle intimitet og seksuelle ydelser stammer fra forsknings- og udviklingsprojektet "Sugardating blandt marginaliserede unge", som både omfatter kvantitative og kvalitative analyser af unges erfaringer med byttedating, primært blandt unge i alderen 18–30 år. Forskningsprojektet viser, at unge, som byttedater, udgør en forskelligartet gruppe hvad angår social baggrund, motivation, etnicitet og kønsidentifikation, men at unge i udsatte positioner samt LGBTQ+-personer er overrepræsenteret. Mange har oplevet omsorgssvigt, problematisk rusmiddelbrug, vold eller psykisk sygdom i hjemmet, og ca. en fjerdedel har i kortere eller længere perioder været anbragt uden for hjemmet.⁶⁶ Mange af de unge i undersøgelsen beskriver en opvækst præget af ustabilitet, mange skoleskift, mobning og følelsen af at stå udenfor fællesskabet, og for en stor del af dem beskrives dette som den direkte årsag til, at de begynder at søge fx anerkendelse og fællesskab uden for familie og skole.

Mange af de unge i undersøgelsen beskriver også ustabile boligforhold og økonomiske vanskeligheder efter, at de er flyttet hjemmefra, og en stor del er enten uden for arbejdsmarkedet eller i forskellige typer af praktik- eller ressourceforløb. En relativt stor del har psykiatriske diagnoser, og flere beskriver problematisk brug af rusmidler. Denne samlede udsatte position fremhæves i mange tilfælde som en medvirkende årsag til, at de udveksler eller har udvekslet seksuelle ydelser.

Overrepræsentationen af unge i udsatte positioner bekræftes også i projektets kvantitative analyser.⁶⁷ Analyserne peger på, at udveksling af intimitet for materielle goder er relativt mere udbredt blandt unge, der befinder sig i social udsathed, og at der er markante forskelle mellem unge, der udveksler, og unge, der ikke gør. Forskellene knytter sig blandt andet til socioøkonomiske ressourcer, brug af rusmidler og forekomst af psykiske lidelser.

Den kvantitative afdækning bygger dels på en spørgeskemaundersøgelse blandt 18-30-årige og dels på data fra Ungeprofilundersøgelsen, som er en

⁶⁵ Sugardaters.com 2025.

⁶⁶ Bjønness et al. 2022.

⁶⁷ Dahl & Østergaard 2021.

landsdækkende kommunal spørgeskemaundersøgelse om unges risikoadfærd, sundhed og sociale trivsel blandt 15-22-årige. Analyser af data fra Ungeprofilundersøgelsen viser, at social udsathed har en statistisk signifikant sammenhæng med erfaringer med at udveksle seksuelle ydelser for materielle goder. Analyserne viser eksempelvis, at 4,5 % af de unge, der har modtaget en forebyggende foranstaltning eller har været anbragt, har udvekslet en seksuel ydelse for materielle goder mod 2,1 % blandt unge, der ikke har haft sådanne foranstaltninger i opvæksten. Undersøgelsen peger desuden på, at unge, der savner fortrolige voksne, oftere rapporterer erfaringer med udveksling.

Spørgeskemaundersøgelsen blandt de 18-30-årige viser desuden, at 30 % af de unge kvinder, der har udvekslet intimitet, har mindst to psykiske lidelser, og at 10 % har oplevet overgreb, før de fyldte 13 år, mens 35 % har oplevet overgreb derefter. Begge undersøgelser peger på, at udveksling af intimitet er mere udbredt blandt unge med et højt forbrug af rusmidler.

Det skal dog understreges, at gruppen af unge, der udveksler seksuelle ydelser, er heterogen. Ikke alle unge, der udveksler seksuelle ydelser, befinder sig i udsatte positioner eller opfatter relationen som udnyttelse. For nogle er udvekslingen del af en søgen efter spænding, eventyr eller seksuel afprøvning.

6.2.1 Motiver for at byttedate

Eksisterende forskning peger på, at de unge eksempelvis bliver introduceret til byttedating gennem en uopfordret henvendelse, eksempelvis via sociale medier eller datingsites. Nogle har kendskab til byttedating gennem sociale medier som TikTok, Instagram og Discord, og en del fortæller også, at de kender nogen i deres omgangskreds, der har erfaring med byttedating, og at de selv blev introduceret på denne måde. Som beskrevet ovenfor er andelen af udveksling højere blandt unge med et højt forbrug af rusmidler, og den kvalitative del af forskningen beskriver i forlængelse heraf, at en del af de unge færdes i miljøer, hvor der eksisterer en implicit forståelse af, at man kan få adgang til rusmidler gennem bytte af seksuelle ydelser. Mistrivsel kan ligeledes være medvirkende til, at man som ung søger miljøer, hvor man kan få eksempelvis anerkendelse til gengæld for sex og samvær.⁶⁸

Baggrunden for at begynde at byttedate er ofte et håb om at opnå noget, man oplever at mangle, eksempelvis penge, spænding, anerkendelse eller opmærksomhed.⁶⁹ Penge fremhæves i den eksisterende forskning som et vigtigt motiv, men de økonomiske motiver står sjældent alene. Forskning peger på, at unge oplever, at byttedating både kan bidrage til at finansiere et forbrug og en livsstil, de ellers ikke ville have råd til, samtidig med at det kan være forbundet med spænding, bekræftelse, kontrol eller en afsøgning af egne grænser. Som

⁶⁸ Bjønness et al. 2022.

⁶⁹ Bjønness 2024; Bjønness et al. 2024.

beskrevet i kapitel 1 er motiver dog ikke statiske, og de unge oplever således, at der over tid kommer et mere udtalt økonomisk pres og et stigende tab af kontrol. Det kan bl.a. skyldes, at de kommercielle seksuelle relationer, som de unge indgår i, med tiden ændrer karakter. I den eksisterende forskning er der således beskrivelser af unge, som oplever, at de personer, de mødes med, bliver mindre villige til at give det samme i bytte som tidligere, og at magtbalancen gradvist forskydes. En del oplever grænseoverskridende eller direkte voldelige episoder, og særligt for unge i udsatte og sårbare positioner kan relationerne medføre en yderligere forstærkning af den sårbarhed, de oprindeligt søgte at håndtere.

I forbindelse med arbejdsgruppens drøftelser blev det påpeget, at der kan være særlige faktorer i spil for unge, som oplever stigmatisering grundet deres kønsidentitet eller seksuelle orientering. Forskning peger eksempelvis på, at det særligt for LGBTQ+-personer gælder, at nogle i en ofte ung alder flytter fra en mindre til en større by for at undgå stigmatisering, diskrimination samt udelukkelse fra klassekammerater og familie på grund af deres seksuelle orientering.⁷⁰ I denne overgangsperiode står flere uden stabil bolig, økonomisk sikkerhed eller netværk. For nogle bliver byttedating en måde at imødekomme helt basale behov som husly eller stoffer. Samtidig beskriver flere, at byttedating bruges som en adgang til LGBTQ+-miljøer, og som en måde at få bekræftelse på deres kønsidentitet eller som en måde at eksperimentere med deres seksualitet på. Ofte vil der være en udveksling af sex for rusmidler eller husly mellem en ung person og en væsentligt ældre mand. Nogle unge oplever, at aldersforskellen bidrager til en form for tryk eller bekræftelse, andre opfatter den som et vilkår for at opnå økonomiske fordele som husly, mad eller rusmidler, mens flere også ser aldersforskellen som noget, der understreger den ulige magtrelation.

6.3 Forebyggelse, rådgivning og opkvalificering af fagfolk

Den resterende del af kapitlet skitserer arbejdsgruppens drøftelser om forebyggelse med et særligt fokus på ungemålgruppen. Drøftelserne kredsede særligt om, hvorvidt forebyggelse primært skal fokusere på 1) bred forebyggelse målrettet alle unge under 30 år, der udveksler seksuelle ydelser, 2) forebyggelse målrettet unge i udsatte positioner, der udveksler seksuelle ydelser eller 3) forebyggelse målrettet unge under 18 år. Dette er svære diskussioner, som arbejdsgruppen ikke havde mulighed for at komme i dybden med, bl.a. fordi der rent juridisk ikke er tale om salg og bytte af seksuelle ydelser, når den unge er under 18 år. Som nævnt indledningsvist i dette kapitel er der i sådanne tilfælde tale om overgreb. Udfaldet var, at drøftelserne primært fokuserede på forebyggelse af salg og bytte af seksuelle ydelser blandt unge over 18 år i

⁷⁰ Knoutsen et al. 2024.

udsatte positioner. Arbejdsgruppen finder det dog centralt at understrege, at både unge og fagpersoner peger på, at udveksling af sex og samvær for kompensation kan starte helt ned i 12-13-års alderen, hvilket er væsentlig viden for fagpersoner at have i forhold til at forebygge seksuel udnyttelse som følge af kommercielle seksuelle relationer.⁷¹

Forskning peger på, at unge, der har erfaringer med at sælge eller udveksle seksuelle ydelser, oplever, at voksne omkring dem, herunder forældre, lærere og pædagoger, ikke greb ind, selv når der var tydelige tegn på mistrivsel, mobning eller overgreb.⁷² Mange unge beskriver, at de savnede voksne, der lyttede og tog deres oplevelser alvorligt, og ydermere efterlyser de et samfund, der i højere grad interesserer sig for og beskytter de unge, bl.a. i deres digitale liv.

På sociale medier som Messenger, Snapchat, Instagram og TikTok kan unge relativt frit kontaktes af ældre, ukendte voksne, hvilket øger risikoen for grænseoverskridende eller utrygge oplevelser. Arbejdsgruppen genkender beskrivelsen af, at voksne og systemet, der burde beskytte unge mod grænseoverskridende eller dårlige oplevelser mod andre brugere eller indhold på sociale medier, ikke nødvendigvis har tilstrækkelig viden til at gribe ind eller vejlede de unge i forhold til brugen af sociale medier.

Det har været centralt i arbejdsgruppens drøftelser, at udgangspunktet for det forebyggende arbejde er, at voksne omkring de unge har en indsigt i de unges livsvilkår, verden og præmisser, herunder deres digitale adfærd og de fællesskaber, de indgår i. Medlemmer af arbejdsgruppen har peget på, at fagpersoner ofte giver udtryk for en usikkerhed i forhold til, hvordan de skal tale med unge om seksualitet, grænser, samtykke og brug af sociale medier på en tryk og respektfuld måde. Der efterspørges konkrete redskaber til at tale om sex, relationer og grænser. I denne forbindelse er det blevet fremhævet, at fagfolk bør klædes bedre på til at snakke med unge om sex, grænser og risici både i de unges fysiske liv, samt om de risici, der kan være forbundet med at date eller udveksle sex og samvær på nettet.⁷³ Dette kunne med fordel få et større fokus på pædagoguddannelsen, læreruddannelsen og socialrådgiveruddannelsen.

Erfaringer i arbejdsgruppen viser, at et fortsat fokus på grænser og samtykke på tværs af køn i seksualundervisningen udgør en væsentlig del af det forebyggende arbejde. En forståelse af samtykke og personlige grænser og ansvar er grundlæggende for, at unge kan identificere og reagere på situationer, hvor de overskrider andres eller får overskredet egne grænser. Set ud fra et forebyggelsesperspektiv blev det i den forbindelse også drøftet, at der også bør være fokus på aftagersiden.

⁷¹ Bjønness 2024.

⁷² Bjønness 2024.

⁷³ Henriksen & Frøslev-Thomsen 2024.

Arbejdsgruppen har ligeledes drøftet et potentielt behov for et fagligt miljø med specialiserede kompetencer, som kan yde rådgivning og støtte i sager, hvor unge udveksler seksuelle ydelser. Enkelte lokale initiativer findes allerede, men der er ikke en systematisk tilgang til området, og der mangler permanente tilbud og indsatser. Formålet med etableringen af et sådant fagligt miljø skulle være at bruge den eksisterende viden og fagkompetence optimalt og således sørge for, at de unge, som har oplevet problemer i forbindelse med at udveksle, bliver mødt kompetent og fordomsfrit. Deraf skulle etableringen forebygge, at andre unge skal opleve de samme problemer. Ydermere skulle fagmiljøet bidrage til at producere undervisningsmateriale til skoler og uddannelsesinstitutioner, som var praksis-, videns- og forskningsbaseret, og som kunne imødekomme de unges ønsker om en folkeskole med større fokus på seksuel diversitet.

Arbejdsgruppens drøftelser har ligeledes fokuseret på, at arbejdet med at nedbryde berøringsangsten omkring unges seksualitet og udvekslinger er en central forudsætning for, at unge tør søge hjælp, og således også væsentligt for det forebyggende arbejde. Samtidig er det vigtigt, at fagpersoner er bevidste om, at udveksling af seksuelle ydelser blandt børn og unge under 18 år er bekymrende, og at det for rigtig mange unge ikke handler om seksuel lyst, men om at forsøge at erhverve sig materielle ting, rusmidler, anerkendelse, husly eller opmærksomhed, som de ellers ikke oplever at have adgang til. Ydermere er det væsentligt at understrege, at for de fleste unge i sårbare positioner, også dem over 18 år, bliver byttedating på længere sigt til en sårbarhedsforstærker.

6.4 Opsummering

Kommerciel udveksling af seksuelle ydelser, der involverer personer under 18 år, er i sig selv et omstridt emne, fordi det i juridisk forstand forstås som overgreb og seksuel udnyttelse af mindreårige fremfor en transaktionel handel, jf. *straffelovens* § 224. I en dansk kontekst benyttes begrebet "byttedating" til at indfange de mangefacetterede former for intime og seksuelle udvekslinger, som unge indgår i. Det indbefatter fx både digitale interaktioner og/eller udveksling af billeder, samt aftaler om fysiske møder, samvær og evt. seksuelle handlinger. Sådanne bytterelationer forstås af de unge som en noget-for-noget-relation snarere end decideret sexsalg, og motiver divergerer fra eksplicit økonomisk kompensation til oplevelser, spænding, anerkendelse eller social prestige.

Selvom gruppen af unge, der indgår i byttedating, er heterogen, peger den danske forskning på, at der er en overrepræsentation af unge i socialt udsatte positioner. Det viser sig bl.a. i en overrepræsentation af unge, som har oplevet belastende barndomsoplevelser, fx omsorgssvigt, anbringelsesforanstaltninger og fysisk samt psykisk omsorgssvigt. Disse unge beskriver ustabile opvækstvilkår og social isolation. De unge er ligeledes overrepræsenteret, hvad angår psykiatriske diagnoser, problematisk brug af rusmidler og prekære

boligforhold og arbejdsmarkedstilknytning. Oplevelser med stigmatisering og social eksklusion som følge af de unges kønsidentitet og seksualitet er også et særligt opmærksomhedspunkt. Økonomiske vanskeligheder, herunder finansiering af rusmidler, samt social mistrivsel og ønske om anerkendelse og social inklusion, kan således være medvirkende årsager til, at særligt udsatte unge udveksler seksuelle ydelser. Eksisterende viden indikerer dog også, at byttedating medfører risici for grænseoverskridende episoder og vold, hvilket yderligere kan forstærke den sårbarhed, som særligt de udsatte unge søgte at håndtere.

Arbejdsgruppens drøftelser og erfaringer indikerer et tydeligt behov for, at voksne omkring de unge, herunder fagpersoner, bør klædes bedre på til at tale med de unge om fx sex, grænser, risici, samtykke og tryk brug af sociale medier. Dette kunne eksempelvis faciliteres på relevante uddannelser, fx pædagoguddannelsen, læreruddannelsen og socialrådgiveruddannelsen, samt som en del af seksualundervisningen. Formålet er således at uddybe studerendes indsigter i de unges livsvilkår og verden samt nedbryde fagpersoners berøringsangst, hvilket anses som centrale udgangspunkter for fremtidig forebyggelse af salg af sex blandt særligt udsatte unge. Arbejdsgruppen har endvidere drøftet, hvordan et fagligt miljø med fastforankrede og specialiserede kompetencer vil kunne yde relevant rådgivning og støtte til unge, som har oplevet problemer i forbindelse med byttedating. Etableringen af et sådant fagligt miljø ville desuden kunne bistå med udarbejdelse af undervisningsmateriale til skoler og uddannelsesinstitutioner.

Eksempler fra børn og unge, der byttedater

Ustabil opvækst og seksuel udveksling som indtægtskilde

En ung kvinde på 22 år fortæller, at der var en del druk i hendes barndomshjem, og at hun ikke følte sig tryk. Hendes familie flyttede meget rundt, og det var udfordrende at etablere og fastholde venskaber. I 7. klasse fik hun en veninde, som hun beskriver som "skolens smukke pige". I starten af 8. klasse begynder nogle drenge fra 10. klasse at interessere sig for dem, og de inviterer dem med til fester, og til at ryge noget pot. Efterhånden får hun et ganske stort alkoholforbrug, og til en fest hjemme hos en af de ældre drenge får hun lidt for meget at drikke og vågner op uden tøj på. Hun kan ikke huske, hvad der er sket, men i skolen går en historie om, at hun har været sammen med flere af drengene den nat. Hun kommer på opholdssted som 16-årig, og møder der en dreng på 17, som hun bliver forelsket i. Han får hende til at føle sig smuk. Efter en stund flytter de sammen, men økonomien er dårlig, de har gæld, og er arbejdsløse. Han foreslår, at hun kan tjene penge på at udveksle seksuelle ydelser. For at redde deres økonomi opretter hun en profil på sugardaters.com. I en periode udveksler hun seksuelle ydelser med mange mænd, men kæresten tager de fleste af pengene, og hun er efterhånden rigtig ked af det. Hun får kontakt med et ungetilbud, som hjælper hende med at komme væk, og som hjælper med et sted at bo. Nu er hun i gang med at tage sin 9. classes eksamen, og forsøger at bygge selvværd og tillid til andre mennesker op igen.

Social isolation og sårbarhed

En dansk mand på 21 år er vokset op i en provinsby. Hans mor havde nogle psykiske udfordringer, og hans far har han ikke haft kontakt med siden han var 7 år. Han følte ofte, han måtte klare sig selv, og at han manglede nogen at tale med om, at han var tiltrukket af drenge, og ikke piger, som de andre drenge i skolen. I skolen blev han mobbet og kaldt "svans" og bøsse af skolekammeraterne. Som 14-årig mødte han nogle ældre mænd på et chatforum for homoseksuelle og indledte et forhold til en af dem. En af mændene inviterede ham hjem for at spise og sove og gav ham lommepenge. Han følte sig tiltrukket af pengene og af muligheden for at udforske sin seksualitet, og han nød den omsorg og opmærksomhed, han havde manglet derhjemme. Som 17-årig kunne han ikke længere holde til at føle sig anderledes i sin hjemby og tog til København. Her udvekslede han sex for mad og tag over hovedet. Over tid endte han i, hvad han selv betegner som prostitution, hvor han havde korte seksuelle møder med mænd i deres hjem eller biler for kontanter. Efterhånden blev det hårdt at leve på den måde, og han begyndte at bruge både alkohol og illegale rusmidler for at holde til at være sammen med de mange kunder.

Litteraturliste

Abel, G. M., Fitzgerald, L. J., Brunton, C. (2009). "The Impact of Decriminalisation on the Number of Sex Workers in New Zealand." *Journal of Social Policy*, 38(03), 515-531.

Adriaenssens S, Giulia GG, and Oso L (2016). Quality of Work in Prostitution and Sex Work. Introduction to the Special Section. *Sociological Research Online* 21(4), 121–132.

Armstrong, L. (2017). "From Law Enforcement to Protection? Interactions between Sex Workers and Police in a Decriminalized Street-Based Sex Industry." *British Journal of Criminology*, 57(3), 570–588. <https://doi.org/10.1093/bjc/azw019>.

Armstrong, L. (2021). "'I Can Lead the Life That I Want to Lead': Social Harm, Human Needs and the Decriminalisation of Sex Work in Aotearoa/New Zealand." *Sex Res Social Policy*, 18(4), 941–951. <https://doi.org/10.1007/s13178-021-00605-7>.

Agustin, L.M. (2007). *Sex at the margins: Migration, labour and the rescue industry*. Zed Books.

Benjaminsen, L., Andrade, S.B., Andersen, D., Enemark, M.H. og Birkelund, J.F. (2015). *Familiebaggrund og social marginalisering i Danmark. En registerbaseret kortlægning*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Bertini, R., Briend-Guy, J. (2025). *Have historic labour rights in Belgium changed the lives of sex workers?*. France24. <https://www.france24.com/en/europe/20250915-have-world-first-labour-rights-in-belgium-changed-the-lives-of-sex-workers>. Set 01.12.25.

Bjønness, J. (2013). *At vælge det nødvendige: Prostitution, stofbrug og kampen for anerkendelse blandt marginaliserede danske kvinder*. Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet.

Bjønness, J. (2024). "Mellem krav og muligheder: Byttedating som sårbarhedsforstærker". I: Thylstrup, B., Petersen, M. A., Hesse, M., & Karsberg, S. H. (2024). *Psykisk sårbarhed og rusmidler-sammenhænge og perspektiver* (Vol. 9). Aarhus Universitetsforlag.

Bjønness, J., Bræmer, M. H., & Groes, C. (2022). *Byttedating i Danmark: Slutrapport fra forsknings- og udviklingsprojektet "Sugardating blandt marginaliserede unge"*. Aarhus Universitet / Roskilde Universitet.

Bjønness, J. & Jensen, M.B. (2019). "Denmark: Young people engaged in transactional sex in Denmark - taking stock of current knowledge and initiatives in the field". I: Holmström et al. (2019). *Young people, vulnerabilities and prostitution/sex for compensation in the Nordic countries: A study of knowledge, social initiatives and legal measures*. Nordic Council of Ministers.

Bjønness, J., Staghøj, C. T., & Knountsen, E. K. (2024). "Byttedating: hvordan hjælper man bedst de unge som oplever problemer med udveksling af sex og intimt samvær? – Lovgivning og politisk opmærksomhed i et stigmatiseret felt." *Social Kritik*, (172).

Bowen, R., Hodsdon, R., Swindells, K., Blake, C. (2021). "Why Report? Sex Workers Who Use NUM Opt out of Sharing Victimisation with Police." *Sexuality Research and Social Policy*, 18(4), 885–896. <https://doi.org/10.1007/s13178-021-00627-1>.

Center mod Menneskehandel (2025). *Årsstatistik 2024: Menneskehandel i Danmark*. Social- og Boligstyrelsen.

Community Law (2025). *Overview of sex work and the law*. <https://communitylaw.org.nz/community-law-manual/chapter-20-starting-and-leaving-a-job/sex-workers/>. Set 01.12.25.

Connelly, L., Kameråde, D., & Sanders, T. (2018). "Violent and Nonviolent Crimes Against Sex Workers: The Influence of the Sex Market on Reporting Practices in the United Kingdom." *Journal of Interpersonal Violence*, 36(7-8), NP3938-NP3963. <https://doi.org/10.1177/0886260518780782>.

Corteen, K. (2018). "New Victimisations: Female Sex Worker Hate Crime and the 'Ideal Victim'." I: *Revisiting the 'Ideal Victim'*. Policy Press, 103-122.

Cunningham, S., & Kendall, T. D. (2011). "Prostitution 2.0: The changing face of sex work." *Journal of Urban Economics*, 69(3), 273–287. <https://doi.org/10.1016/j.jue.2010.12.001>.

Dahl, K. M., Østergaard, S. V. (2021). *Unge udveksling af sex og intimitet for goder. Et kvantitativt studie*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Dalla, R. L. (2006). "Exposing the "Pretty Woman" myth: A qualitative examination of the lives of female streetwalking prostitutes". *Journal of Sex Research*, 37(4), 344-353.

Decriminalize Sex Work (2025). Sweden Bans Live Action Pornography, Expands Criminalization of Online Sex Work. <https://decriminalizesex.work/sweden-bans-live-action-pornography-expands-criminalization-of-online-sex-work/>. Set 01.12.25.

Deering, K. N., Amin, A., Shoveller, J., Nesbitt, J., Garcia-Moreno, C., Duff, P., Argento, E., Shannon, K. (2014). "A systematic review of the correlates of violence against sex workers." *American Journal of Public Health*, 104(5), 42–54. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2014.301909>.

Den Danske Ordbog (2025): "Prostitution". <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=prostitution>. Set 01.12.25.

Dodsworth, J. (2015). *Pathways into sexual exploitation and sex work: The experience of victimhood and agency*. Palgrave Macmillan.

France24 (2025). *Belgium pushes to make sex work safer but abuses still persist*. <https://www.france24.com/en/live-news/20250430-belgium-s-green-light-for-red-light-workers>. Set 01.12.25.

Frisch, M., Moseholm, E., Andersson, M., Andresen, J. B., Graugaard, C. (2019). *Sex i Danmark. Nøgletal fra Projekt SEXUS 2017-2018*. Statens Serum Institut / Aalborg Universitet.

Gunnarsson, L., & Strid, S. (2023). "Varieties of sugar dating in Sweden: Content, compensation, motivations." *Social Problems*, 70(4), 1044-1062.

Henriksen, T. D., Andrade, S. B., Mehlsen, L., Bom, L. H., & Frøslev-Thomsen, J. (2021). *Salg af sex i Danmark 2020*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Henriksen, T. D., & Frøslev-Thomsen, J. (2024). "Sugar rush or sugar risk? Experiences with risks and risk management among young sugar daters." *Sociological Research Online*, 29(4), 1054-1069.

Henriksen, T.D., Mehlsen, L., Kjaer, A.A. & Amilon, A. (2017). *Exit Prostitution: Evaluering af CTI-forløb for borgere med prostitutionserfaring*. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Holmström, C., Bjønness, J., Jensen, M. B., Seikkula, M., Antonsdóttir, H. F., Skilbrei, M. L., ... & Grönvall, Y. (2019). *Young people, vulnerabilities and*

prostitution/sex for compensation in the Nordic countries: A study of knowledge, social initiatives and legal measures. Nordic Council of Ministers.

Hubbard, P., Matthews, R., & Scoular, J. (2008). Regulating sex work in the EU: Prostitute women and the new spaces of exclusion. *Gender, Place & Culture*, 15(2), 137–152. <https://doi.org/10.1080/09663690701863232>.

Hulusjö, A. (2013). *The multiplicities of prostitution experience: Narratives about power and resistance.* Malmö Universitet.

Iclg (2025). *Belgium recognises first legal sex-work employer under new labour law framework.* <https://iclg.com/news/22825-belgium-recognises-first-legal-sex-work-employer-under-new-labour-law-framework>. Set 01.12.25.

Järvinen, M., Henriksen, T.D. (2018). "Controlling intimacy: Sexual scripts among men and women in prostitution." *Current Sociology*, 68(3), 353-371.

Jarvis-King, L. (2023). Trajectories of Vulnerability and Resistance Among Independent Indoor Sex Workers During Economic Decline. *Sociological Research Online* 29(1), 137-153. <https://doi.org/10.1177/13607804231162757>.

Kilbride, E. (2024). "Belgium Adopts Historic Law Against Sexual Exploitation. Implementation Should Center Rights, not Policing". Human Rights Watch. <https://www.hrw.org/news/2024/12/02/belgium-adopts-historic-law-against-sexual-exploitation>. Set 01.12.25.

Knountsen, E. K., Staghøj, C. T., & Bjønness, J. (2024). *Unge LGBTQ+-personers oplevelser og erfaringer med bytte af sex og intimt samvær.* STOF nr. 49. Aarhus Universitet.

Kofod, J., Dyrvig, T.F., Markwardt, K., Lagoni, N., Bille, R., Termansen, T., Christiansen, L., Toldam, E.J., Vilshammer, M. (2011). *Prostitution i Danmark.* SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Koken, J., Bimbi, D., Parsons, J., Halkitis, P. (2004). "The experience of stigma in the lives of male internet escorts." *Journal of Psychology and Human Sexuality*, 16(1), 113-132.

Krisch, M., Averdijk, M., Valdebenito, S., & Eisner, M. (2019). "Sex trade among youth: A global review of the prevalence, contexts and correlates of transactional sex among the general population of youth." *Adolescent Research Review*, 4(2), 115-134.

Kristiansen, I. (2019). *A practical way to have a sex life. Between the Rationality of Sex Work and the Authenticity of Romance A critical discourse analysis of the*

affective practice of sugar dating in Norway. Master thesis. Media Studies Department of Media and Communication, Faculty of Humanities University of Oslo.

Krüsi, A., Kerr, T., Taylor, C., Rhodes, T., & Shannon, K. (2016). 'They Won't Change it Back in Their Heads that We're Trash': The Intersection of Sex Work-Related Stigma and Evolving Policing Strategies. *Sociology of Health & Illness*, 38(7), 1137–1150.

Krüsi, A., D'Adamo, K., Sernick, A. (2021). "Criminalized Interactions with Law Enforcement and Impacts on Health and Safety in the Context of Different Legislative Frameworks Governing Sex Work Globally." I: S. M. Goldenberg, R. M. Thomas, A. Forbes, and S. Baral (eds.): *Sex Work, Health, and Human Rights: Global Inequities, Challenges, And Opportunity for Action*, Springer: 121-140.

Macioti, P. G., Power, J., Bourne, A. (2023). "The Health and Well-being of Sex Workers in Decriminalised Contexts: A Scoping Review." *Sexuality Research and Social Policy*, 20, 1013–1031. <https://doi.org/10.1007/s13178-022-00779-8>.

McBride, B., Shannon, K., Bingham, B., Braschel, M., Strathdee, S., Goldenberg, S. M. (2020). "Underreporting of Violence to Police among Women Sex Workers in Canada: Amplified Inequities for Immigrant and In-Call Workers Prior to and Following End-Demand Legislation." *Health and Human Rights Journal*, 22(2), 257–270.

Monto, MA. (2004). Female Prostitution, Customers, and Violence. *Violence Against Women* 10(2), 160-188. <https://doi.org/10.1177/1077801203260948>.

Munksgaard, R., Moeller, K., & Henriksen, T. D. (2024). "SexWork.DK: a comparative study of citizenship and working hours among sex workers in Denmark." *Global Crime*, 1–19. <https://doi.org/10.1080/17440572.2024.2415142>;

Nayar, K. I. (2017). "Sweetening the deal: Dating for compensation in the digital age." *Journal of gender studies*, 26(3), 335-346.

Nitz, E. S., Korsby, T. (2025). "En kamp om synlighed: Online sexarbejde og sociale medier." *Tidsskriftet Antropologi*, (90). <https://doi.org/10.7146/ta.vi90.153015>.

Oselin, S. S. (2014). *Leaving prostitution: Getting out and staying out of sex work*. New York: New York University Press.

Phoenix, J. (1999). *Making sense of prostitution*. New York: Palgrave.

Plambech, S. (2014). "Between "Victims" and "Criminals" Rescue, Deportation, and Everyday Violence Among Nigerian Migrants". *Social Politics*.

Plambech, S. (2023a). *Global sex. Hvad sexarbejdere ved om kærlighed og kapitalisme*. Hans Reitzels Forlag.

Plambech, S. (2023b). "'My body is my piece of land': Indebted deportation among undocumented migrant sex workers from Thailand and Nigeria in Europe." *Security Dialogue*, 54(6), 586-601. <https://doi.org/10.1177/09670106221127844>.

Plambech, S., Chemlali, A., & Cerio, M. C. (2022). *Women on the move: Trafficking, sex work and reproductive health among West African migrant women*. Danish Institute for International Studies (DIIS).

Platt, L., Grenfell, P., Bonell, C., Creighton, S., Wellings, K., Parry, J., Rhodes, T. (2011). "Risk of sexually transmitted infections and violence among indoor-working female sex workers in London: the effect of migration from Eastern Europe". *Sex Transm Infect.*, 87(5), 377-84. <https://doi.org/10.1136/sti.2011.049544>.

Platt, L., Grenfell, P., Meiksin, R., Elmes, J., Sherman, S. G., Sanders, T., Mwangi, P., Crago, A. L. (2018). "Associations between sex work laws and sex workers' health: A systematic review and meta-analysis of quantitative and qualitative studies." *PLoS Med.*, 15(12). <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1002680>.

Prieur, A., Rømer, M., & Mildwater, M. (2021). "Criminalized Victims: When victims of trafficking for sexual exploitation meet Danish authorities." *Retfærd: Nordisk Juridisk Tidsskrift*, (168), 65-79.

Sanders, T. (2004). "The risks of street prostitution: Punters, police and protesters." *Urban Studies*, 41(9), 1703-1717.

Sanders, T. (2007). "Becoming an ex-sex worker." *Feminist Criminology*, 2(1), 74-95.

Sanders, T., O'Neill, M. & Pitcher, J. (2009). *Prostitution: Sex work, policy & politics*. Sage Publications.

Scambler, G. (2007). Sex work stigma: Opportunist migrants in London. *Sociology*, 41(6), 1079–1096. <https://doi.org/10.1177/0038038507082316>.

Scully, M. T. (2022). "From seeking financialships to satisfying curiosity: Women's motivations for entering sugar relationships." *Sexuality & Culture*, 26(1), 222-248.

Stardust, Z., Treloar, C., Cama, E., Kim, J. (2021). "I Wouldn't Call the Cops If I Was Being Bashed to Death': Sex Work, Whore Stigma and the Criminal Legal System." *International Journal for Crime, Justice and Social Democracy*, 10(2), 142-157. <https://doi.org/10.5204/IJCJSD.1894>.

Struyf, P. (2023). "To Report or Not to Report? A Systematic Review of Sex Workers' Willingness to Report Violence and Victimization to Police." *Trauma, Violence, and Abuse*, 24(5), 3065-77. <https://doi.org/10.1177/15248380221122819>.

Sugardaters.com (2025). <https://sugardaters.com/da/blog/article/hvad-er-sugardating>. Set 19.11.25.

United Nations (2023). *Eliminating discrimination against sex workers and securing their human rights. Guidance document of the Working Group on discrimination against women and girls*. United Nations Humans Rights Council. <https://docs.un.org/en/A/HRC/WG.11/39/1>.

Vanwesenbeeck, I. (2001). "Another decade of social scientific work on sex work: A review of research 1990-2000." *Annual Review of Sex Research*, 12(1), 242-289.

Vanwesenbeeck, I. (2013). "Prostitution push and pull: Male and female perspectives." *Journal of Sex Research*, 50(1), 11-16.

Vanwesenbeeck, I. (2017). "Sex work criminalization is barking up the wrong tree". *Archives of sexual behavior*, 46(6), 1631-1640.

Vuolajärvi, N. (2019). "Governing in the name of caring—the Nordic Model of prostitution and its punitive consequences for migrants who sell sex." *Sexuality Research & Social Policy*, 16(2), 151-165. <https://doi.org/10.1007/s13178-018-0338-9>.

Walkowitz, J.R. (2017). "History and the politics of prostitution: Prostitution and the politics of history". I: Spanger, M. & Skilbrei, M.L. (red.). *Prostitution research in context: Methodology, representation and power*. Routledge: 19-32.

Weitzer, R. (2005). "New directions in research on prostitution." *Crime, Law & Social Change*, 43(4-5), 211-235.

Williamson C, and Folaron G (2003). Understanding the Experiences of Street Level Prostitutes. *Qualitative Social Work* 2(3), 271-287. <https://doi.org/10.1177/14733250030023004>.

Bilag 1. Lovgivningsmæssige rammer for salg af seksuelle ydelser

1. Skitsering af gældende lovgrundlag

I det følgende bilag gengives de dele af lovgivningen, der i særlig grad har betydning for salg af seksuelle ydelser i Danmark i dag.

Arbejdsgruppen har skrevet for på gennemgangen, hvorefter den er blevet konsolideret af relevante ministerier, herunder Justitsministeriet, Social- og Boligministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Udlændinge- og Integrationsministeriet, Skatteministeriet, Erhvervsministeriet og Miljø- og Ligestillingsministeriet.

Gennemgangen er opdelt i tre hovedtemaer: *Strafferetlige og udlændingeretlige rammer*, *Økonomi og forsørgelse*; samt *Arbejdsvilkår og sociale rettigheder*.

1.1 Strafferetlige og udlændingeretlige rammer

Straffeloven

Salg af seksuelle ydelser er ikke kriminaliseret, men relaterede aktiviteter omkring sexsalg er kriminaliseret ved en række bestemmelser i straffeloven. Den gældende lovgivning er baseret på princippet om, at personer, der sælger sex, skal beskyttes mod udnyttelse.

Straffeloven fastsætter bl.a., at det er strafbart at medvirke til, at en person under 18 år har et seksuelt forhold til en kunde mod betaling eller løfte om betaling, ligesom at det er strafbart at købe samleje af en mindreårig (§ 224). Kunden kan straffes med fængsel i op til to år, mens straffen for medvirken til betalt samleje med en mindreårig er op til seks års fængsel.

Derudover forbyder straffeloven rufferi og mellemmandsvirksomhed (§ 233). Det betyder, at det er strafbart at drive virksomhed med andres salg af sex, at formidle kontakt mellem sælgere og kunder for at tjene penge, eller at udleje værelser i hotel til erhvervsmæssigt sexsalg. Rufferi kan straffes med fængsel indtil fire år, mens udlejning af hotelværelse til brug for sexsalg kan straffes med bøde eller fængsel indtil et år.

Endelig findes der bestemmelser om menneskehandel og menneskeudnyttelse (§§ 262 a og 262 b). Med bestemmelsen om menneskehandel kriminaliseres bl.a. rekruttering, transport, husning og udnyttelse af personer til prostitution, tvangsarbejde eller andre former for udnyttelse, hvis der har været anvendt ulovlig tvang, frihedsberøvelse, trusler, retsstridig fremkaldelse, bestyrkelse eller udnyttelse af en vildfarelse eller anden utilbørlig fremgangsmåde (§ 262 a). Straffelovens § 262 a kræver ikke, at en person er bragt over en landegrænse. En person fra Danmark kan derfor godt være offer for menneskehandel for et gerningsforhold i Danmark, såfremt betingelserne er opfyldt. Straffen er op til ti års fængsel.

Udnyttelse af personer under åbenlyst urimelige forhold, herunder til prostitution, er ligeledes strafbart (§ 262 b). Bestemmelsen omfatter tilfælde, hvor en gerningsperson udnytter en anden persons betydelige økonomiske eller personlige vanskeligheder, manglende indsigt, letsind eller et eksisterende afhængighedsforhold. Begrebet "økonomiske eller personlige vanskeligheder" dækker også forhold, der ikke er selvforskyldte. Manglende indsigt og letsind omfatter bl.a. udnyttelse af personer, der er uerfarne eller mangler kendskab til eksempelvis løn- og arbejdsvilkår. Afhængighedsforhold kan både være retlige og faktiske relationer og kan i visse tilfælde også dække afhængighed af alkohol eller stoffer, når dette vurderes som en personlig vanskelighed. Bestemmelsen omfatter de samme gerningsmomenter som menneskehandel, idet der dog ikke stilles krav om, at der skal være anvendt tvangsmidler, eller at gerningspersonen personligt skal opnå økonomisk vinding ved udnyttelsen.

Praksis for overtrædelse af straffelovens bestemmelser om rufferi og menneskehandel viser, at domstolene lægger vægt på forholdets karakter, tidsmæssige udstrækning, antallet af berørte personer og den økonomiske gevinst. Straffene varierer fra betinget fængsel ved kortvarige overtrædelser til flere års ubetinget fængsel i tilfælde, hvor overtrædelserne har været organiserede og langvarige. Derudover vil udbyttet fra den strafbare handling kunne konfiskeres.

Udlændingeloven

En stor andel af de personer, der sælger sex i Danmark, har udenlandsk baggrund. For denne gruppe spiller udlændingeloven en afgørende rolle, da opholdsstatus og adgang til arbejdsmarkedet direkte påvirker deres muligheder for at leve og arbejde i landet. Hvor danske statsborgere og EU-/EØS-borgere som udgangspunkt har fri adgang til at opholde sig og sælge seksuelle ydelser i Danmark, stilles der for tredjelandsborgere krav om både opholds- og arbejdstilladelse.

Udlændinge skal som udgangspunkt have arbejdstilladelse for at tage lønnet eller ulønnet beskæftigelse, udøve selvstændig erhvervsvirksomhed eller udføre tjenesteydelser i Danmark. Det følger af udlændingelovens § 13.

Det er, som det klare udgangspunkt, en forudsætning for, at en udlænding kan opnå opholds- og arbejdstilladelse med henblik på beskæftigelse i Danmark, at udlændingen er tilbudt ansættelse i en virksomhed i Danmark. Allerede fordi sexsalg ikke anses som et lovligt lønmodtagererhverv i Danmark, vil en udlænding ikke kunne opnå opholds- og arbejdstilladelse med henblik på en ansættelse, som indebærer salg af seksuelle ydelser i Danmark.

Nordiske statsborgere, udlændinge omfattet af EU-reglerne, udlændinge med tidsubegrænset (permanent) opholdstilladelse, flygtninge og familiesammenførte (herunder medfølgende familie til udenlandske studerende eller arbejdstagere) er fritaget fra kravet om arbejdstilladelse i medfør af udlændingelovens § 14. Disse udlændinge kan derfor uden at skulle søge arbejdstilladelse tage beskæftigelse i Danmark, herunder sælge seksuelle ydelser.

Hvis man som udlænding (der ikke er fritaget fra kravet om arbejdstilladelse) arbejder uden fornøden tilladelse i Danmark, er der tale om ulovligt arbejde, og man kan straffes med bøde eller fængsel indtil et år, jf. udlændingelovens § 59, stk. 3 og 4. Det gælder, uanset om man ville kunne have fået en arbejdstilladelse til det pågældende arbejde eller ej.

2.1 Økonomi og forsørgelse

Skatte- og momslovgivningen

Indtægter ved salg af seksuelle ydelser er skattepligtig indkomst på linje med andre erhverv. Personer, der sælger sex, skal således betale skat (statsskatteloven § 4) og oplyse Skatteforvaltningen om deres indkomst (skattekontrolloven § 2).

Hvis personen, der sælger sex, opnår en omsætning på mere end 50.000 kr. indenfor et kalenderår, vil denne blive momspligtig, og skal dermed opkræve moms af sine ydelser, samt udarbejde momsregnskab (momsloven §§ 47 og 71e).

Lov om betalingskonti

Lov om betalingskonti regulerer adgangen til basale betalings- og erhvervskonti i Danmark. For personer, der sælger seksuelle ydelser og ofte er registreret som enkeltmandsvirksomheder, er reglerne særligt relevante, da en erhvervskonto i praksis er nødvendig for korrekt håndtering af skat og moms.

Som udgangspunkt har alle erhvervsdrivende ret til en basal erhvervskonto med adgang til grundlæggende bankydelser som indbetalinger, udbetalinger og overførsler. Denne ret kan dog begrænses. Ifølge lov om betalingskonti § 13c og § 13e kan pengeinstitutter nægte oprettelse eller opsige en basal erhvervskonto

i specifikke tilfælde, som er udtømmende angivet i loven. Det er eksempelvis, hvis:

- den erhvervsdrivende undlader at give nødvendige oplysninger efter hvidvaskloven,
- der er mistanke om transaktioner, som udløser underretningspligt efter hvidvaskloven, eller
- den erhvervsdrivende groft eller gentagne gange har misligholdt sine forpligtelser i henhold til rammeaftalen med instituttet.

Derudover kan pengeinstitutter begrænse kontantindsættelser på den basale erhvervskonto til 20.000 kr. pr. måned.

Ved opsigelse af en basal erhvervskonto skal pengeinstituttet give den erhvervsdrivende en begrundelse samt et varsel på mindst to måneder. Begrundelsen kan udelades i særlige tilfælde, eksempelvis af hensyn til national sikkerhed eller fortrolighed i forbindelse med hvidvaskunderretninger. Hvis kontoen er brugt til strafbare formål, eller hvis urigtige oplysninger er afgivet ved oprettelsen, kan opsigelse ske med øjeblikkelig virkning.

3.1 Arbejdsvilkår og sociale rettigheder

Arbejds miljøloven (AML)

AML er hovedloven på arbejdsmiljøområdet og indeholder generelle og brede forsvarlighedsbestemmelser for arbejdsmiljøet. Loven omfatter både det fysiske og psykiske arbejdsmiljø og har til formål at sikre et sikkert og sundt arbejdsmiljø, der til enhver tid er i overensstemmelse med den tekniske og sociale udvikling i samfundet (AML § 1).

Vurderingen af om et arbejde er omfattet af arbejdsmiljøloven er uafhængigt af, om arbejdet er ulovligt efter anden lovgivning. Arbejds miljøloven gælder i fuldt omfang for arbejde udført af en person, der sælger seksuelle ydelser, hvis personen udfører arbejde for en arbejdsgiver (AML § 2, stk. 1). Hvorvidt der er tale om arbejde for en arbejdsgiver, afgøres efter en konkret vurdering baseret på en række faste kriterier, herunder om arbejdstageren har pligt til at stille sin arbejdskraft til rådighed, og om pågældende er undergivet instruktionsbeføjelse og kontrol i forbindelse med udførelsen af arbejdet. Hvis personen, der sælger seksuelle ydelser, udfører arbejde for en arbejdsgiver, har arbejdsgiveren ansvaret for, at arbejdet udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt (AML §§ 15 og 38).

Hvis personer, der sælger seksuelle ydelser, arbejder som selvstændige, gælder dele af arbejdsmiljøloven, nemlig de såkaldte forsvarlighedsbestemmelser, som den selvstændige selv skal sørge for at overholde, fx arbejde med tekniske hjælpemidler og kemiske stoffer (AML § 2, stk. 3).

Arbejdstilsynet fører som udgangspunkt ikke tilsyn med personer, der sælger sex, da de typisk ikke er registreret som ansatte i en virksomhed. I enkelte tilfælde har tilsyn dog fundet sted, fx i massageklinikker med registrerede ansatte som telefon- eller rengøringspersonale. Relevante bestemmelser omfatter arbejdets udførelse, herunder risiko for vold og trusler (bekendtgørelse om psykisk arbejdsmiljø §§22-29) samt regler om stoffer og materialer (AML §41). Hvis Arbejdstilsynet under tilsyn bliver opmærksom på menneskehandel, underrettes politiet i henhold til en aftale mellem myndighederne.

Beskæftigelseslovgivning og ret til sociale ydelser

Ophævelsen af straffelovens § 199 i 1999 betød, at salg af seksuelle ydelser blev afkriminaliseret. Lovændringen betød dog ikke, at sexsalg blev anerkendt som et lovligt erhverv i arbejdsretlig forstand. Tværtimod understreges det i bemærkningerne til lovforslaget, at ændringen alene fjernede det strafferetlige forbud rettet mod personer, der sælger sex.

Retten til sociale ydelser som arbejdsløsheds-, syge- og barseldagpenge er betinget af, at indtægtskilden stammer fra et lovligt erhverv. Ifølge arbejdsløshedsforsikringsloven har en person ret til at blive optaget i en arbejdsløshedskasse som lønmodtager eller selvstændig erhvervsdrivende. Loven nævner dog ikke udtrykkeligt, at virksomheden skal være lovlig. I praksis har Center for Klager om Arbejdsløshedsforsikring og Arbejdsmarkedets Ankenævn fastslået, at et krav om lovlighed må indfortolkes. Dette betyder, at personer, der sælger seksuelle ydelser, som udgangspunkt ikke kan opnå grundlag for optjening af rettigheder i dagpengesystemet. Det samme princip gælder for syge- og barseldagpenge. Retten til sygedagpenge er betinget af, at indtægtskilden stammer fra et lovligt erhverv, og da prostitution ikke anerkendes som lovligt erhverv, kan personer, der sælger seksuelle ydelser, ikke opnå sygedagpenge baseret på deres indtægter fra sexsalg. Ligeledes kan personer, der sælger seksuelle ydelser, ikke opnå barseldagpenge på baggrund af deres indtægter fra sexsalg.

Samlet set har personer, der sælger seksuelle ydelser, derfor begrænset adgang til sociale ydelser, som arbejdsløsheds-, syge- og barseldagpenge, fordi deres erhverv ikke anerkendes som lovligt. Kontanthjælp kan dog være en mulighed, hvis personen opfylder de generelle betingelser og står til rådighed for arbejdsmarkedet. Prostitutionens juridiske status som et lovligt, men ikke anerkendt erhverv, skaber dermed væsentlige udfordringer i forhold til adgang til sociale ydelser og arbejdsmarkedets rettigheder.

Leje-, almenleje og erhvervslejeloven

Udlejer har efter lejeloven pligt til at sørge for, at der hersker god skik og orden i ejendommen. Hvis lejers adfærd medfører gener for ejendommen eller for personer, der lovligt færdes i ejendommen, kan lejer pålægges retsfølger (§ 153). Dette gælder blandt andet, hvis adfærden skaber generel utryghed,

forringer ejendommens miljømæssige standard eller udgør en sundhedsrisiko. I lovens forarbejder nævnes eksempelvis narkohandel, prostitution og lignende aktiviteter som uacceptabel adfærd.

Lejemålet kan gøres betinget, hvis lejer tilsidesætter god skik, og er tilsidesættelsen væsentlig, kan lejemålet opsiges uden, at lejemålet først er gjort betinget (§ 171, stk. 1, nr. 6). Udlejer kan også hæve lejeaftalen (§ 182, stk. 1, nr. 2 og nr. 7), hvilket medfører øjeblikkelig fraflytning. Lejeaftalen vil kunne hæves, såfremt forholdet er af sådan karakter, at lejerens flytning er påkrævet. Tilsvarende regler findes i almenlejeloven (§§ 81, 82, 85 og 90) og erhvervslejeloven (§§ 61 og 69), hvor brud på god skik og orden kan medføre retsfølger, opsigelse eller ophævelse. Også her fremhæves eksempelvis prostitution som uacceptabel adfærd, der kan skabe gener for ejendommen eller dens brugere.

Samlet giver disse bestemmelser udlejer flere sanktionsmuligheder over for lejere, hvis adfærd skaber gener for ejendommen eller andre beboere.

Serviceleven

Salg af seksuelle ydelser betragtes i serviceloven som et socialt problem. Det følger af § 10 i lov om social service, at kommunerne er forpligtet til at rådgive og hjælpe personer med særlige sociale problemer. Den overordnede målsætning for det sociale arbejde over for personer, der sælger sex, fremgår af formålsvejledningen til serviceloven, hvoraf det fremgår, at kommunerne har en særlig opgave i at støtte borgere, der ønsker at stoppe et salg af seksuelle ydelser. Det følger heraf, at det alene er personer, der selv oplever salg af sex som et socialt problem, der er omfattet af målsætningen.

Handlingsplan til bekæmpelse af menneskehandel

Siden 2002 har Danmark haft handlingsplaner til bekæmpelse af menneskehandel. Ifølge handlingsplanen tilbydes alle personer, der er vurderet udsat for menneskehandel, en refleksions- og restitutionsperiode på op til 120 dage, hvor de har mulighed for at restituere sig og blive styrket med henblik på at komme fri af sit handelsforhold. I perioden får personerne tildelt en kontaktperson fra Center mod Menneskehandel, der koordinerer den enkeltes sag og sørger for den rette socialfaglige hjælp. Tilbuddene i perioden omfatter rådgivning og juridisk bistand, tolkebistand, adgang til relevant og sikker indkvartering, kost og lommepenge, mulighed for udvidet sundhedsbehandling samt psykologhjælp.